

శ్రీ వింశద్వయ సాగ్రంధ నిలయము.

పంచ ప్రాయ -

కారాములకొరవైరానందర్కం.

ఓ - ౧౦ - ౧౬

౨౦ - ౩౦

శ్రీ ర ద్ధి



శ్రీ వేంకటేశాయ నమః.

శ్రీ, వేములపల్లె - వేంకటసుబ్బ సత్ర-విప్రణీతంబగు



ఉషా పరిణయ నాటకము.

ఈ గ్రంథము.

ప్రపంచ - సర్వేశ్వరశాస్త్రాలచే

బరిష్కరింపఁబడి

బరహుఃత్యాగరాయశాస్త్రలవారిచే

స్వకీయ

గీర్వాణ భాషాంతాకర ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడియె.

౧౯౧౨ - సం

చ న్న పు రి,

శ్రీ

నూతన గ్రంథముల ప్రకటన.

బెడుదూరు - కళాపూర్వోదయనాటకము =

ఇది, బెడుదూరు- రామాచార్య కవిశ్రేణులచే అత్యద్భుతముగనుండునట్లు రచియింపబడిన నాటకము రూ. ౦ - ౪ - ౦.

విజయవిలాసము - పద్యకావ్యము ప్రతిపదటీకాతాత్పర్య సహితము ఇది ప్రతిపద్యరసాస్పదంబైరసికాగ్రగణ్యులచే మనుచరిత్ర వసు చరిత్రలకంటె మిక్కిలి రసవంతమైనదని జగత్ప్రసిద్ధిచూపిన గ్రంథము రూ. ౨ - ౦ - ౦.

రెట్టమతశాస్త్రము - పద్యకావ్యము తెనుగు తాత్పర్యసహితము. ఎప్పుడువర్ణముకురియునో ఆసంగతిని వివరముగ జెలియ జేయుశాస్త్రము రూ. ౦ - ౧౦ - ౦.

అంగవిద్య - అనుప్రశ్నశాస్త్రము ప్రతిపదటీకా తాత్పర్యసహితము ప్రశ్నచేయువాడువచ్చి ప్రశ్నామగగానే వానియొక్క ముఖజైఖరి మొదలగువానినిజూచి ఫలముచెప్పనట్టిది ఇదిప్రత్యక్షానుభవ ప్రశ్నశాస్త్రము రూ. ౦ - ౬ - ౦

వేములపల్లె విరాటనాటకము	౦-౪-౦	భల్లూణరాజునాటకము	౦-౪-౦
వేములపల్లె ద్రౌపదీకల్యాణనాటకము	౦-౬-౦	ద్రౌపదీవస్త్రాపహరణనాటకము	౦-౨-౦
వేములపల్లె ఉషాపరిణయ నాటకము	౦-౨-౦	బెడుదూరు- హరిశ్చంద్రనాటకము	౦-౬-౦
ప్రద్యుమ్ననాటకము	౦-౬-౦	సైంధవనాటకము	౦-౪-౦
సావిత్రినాటకము	౦-౪-౦	కపిలదేవహూతిసంవాదనాటకము	౦-౬-౦
గయోపాఖ్యాననాటకము	౦-౪-౦	కము	౦-౬-౦
నళిమహారాజునాటకము	౦-౪-౦	ధృవనాటకము	౦-౬-౦
		అంబరీషనాటకము	౦-౪-౦
		బలపనూరు-ప్రహ్లాదనాటకము	౦-౩-౦

తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకముగ నివ్వవలయును.

గ్రంథములు వలయువారు మదరాసులో బరూరు - త్యాగరాయ శాస్త్రిలపేర వ్రాసి తెప్పించుకొనేది.

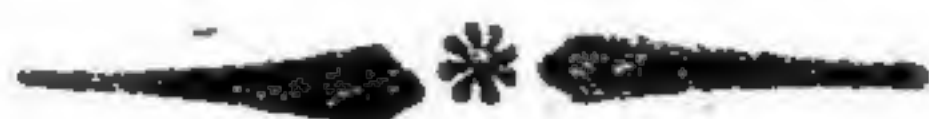


శ్రీ రస్తు.



వేములపల్లె - ఉమాపరియణము - నాటకము.

య తు గా న ప్ర బం ధ ము.



శ్రీ రాధామణి యుక్తస్వకీయ కుచరాజత-స్తురిక్ సీస్తుగా । గీరున్నా
మముదీర్చి తీర్చితియనన్ గీలొరన్నమోదంబునన్ । యారాజాస్యకపోలదర్పణ
ములన్ యాస్యంబుసీంగారమున్ । సారైగన్గొనివేటకముద్దుగొనుయాశో
రిక్ మదన్ గొల్పెనన్ ॥ దరువు - ఆదితాళము - శంకరభరణము.

శ్రీ రాధామణిలోలా-మేరు- ధీరాకాంచనమయచేలా - నారదనుతదధి
చోరాశోభితమణి - హారాయశోదాకుమాతామురాంతక ॥ శ్రీరా॥ ఇందిరా
రమణాముకుందా-నంద. నందనహరిగోవిందా- మందారోద్ధరసురబృందవిను
తయన్-విందనాభమిత్రావిందామానోహరా॥ శ్రీ॥ కస్తూరితిలకలలాటా-చ
క్రా-హస్తాబ్జరాగకిరీటా-కౌస్తుభమణిరుచిసిస్తులోరస్తాల - ప్రస్తుతమునిజన
హస్తీంద్రవందిత ॥ శ్రీ॥ కుండలాంచితకర్ణయుగళా - దైత్యఖండనవరకంబుశు
గళ-భండ-భూమాఖండలనుతనామ- అండజాగమనమార్తాండకోటితేజా॥ శ్రీ॥
వేమూలపల్లెవిహారా-గోప - కామినిజవచిత్తచోరా- కామజనకపూర్ణసోమ
వదనబల-రామసోదరసత్యధామామనోహరా॥ శ్రీరా॥

చ॥ హరియుమృదంగమూనచతురాస్యదుతాళముప్రేయవేణువున్ ।
సురపతియూదవాణిశశిసోదరివీణేలుమీటపాడగా । వరగబ్రదోషకాలమున
బార్వతికొల్వినతాండవించుశం । కరునిపదాబ్జముల్ హృదయకంజములోపల
నాశ్రయించెదన్ ॥ దరువు - జంపె - నాటరాగము.

జయజయత్రిలోకేశ-జయశైలజాధీశ - జయజయచిదాకాశ - జయ
వ్యోమకేశా- అసమవృభతురంగ- అతులనదయాపాంగ - అసురదుర్మదభం
గ-హస్తసారంగా- మారగర్వవిమూర- మవునీంద్రమందారా- భూరిసుగుణో
దారభుజగేంద్రహారా- శరదభ్రసమగాత్ర- చంద్రారకశిఖనేత్ర- ధరణివేము
లపల్లెధామసన్నిత్రా॥ జయజయత్రిలోకేశ- జయశైలజాధీశ॥

చ॥ హరిహరపద్మసంభవషడాననాశ్రీగిరిజానరస్వతీ । సరసిజమిత్ర
చంద్రకుజసౌమ్యబృహస్పతిదానవార్కభా । సురనుతరాహుకేతుబలశాసన
పావకదండికోణరా । డ్వరుణమరుతుర బేరవృషవాహముఖామరులన్ భజిం
చెదన్ ॥ చ॥ ఇట్లు ఇష్టదేతాప్రార్థనంబుచేసి॥

సీ॥ వ్యాసవాల్మీకబిల్వ ణకాళిదాసాదిఘనైసగీర్వాణకవులదలచిపో
సగనన్నయభట్టపోతనామాత్యాది యాండ్రకవీంద్రుల నభినుతించి । పాప
మెంచకదురాత్మే పణలొసరించుముందుగా గుకవులనిందజేసి । యతివేడకయే
నొకకృతీసేయబూనితింపహినిమద్వంశ్యక్రమంబుననుడి । బ్రహ్మకులమునప్ర
త్యక్షబ్రహ్మయనుచు। పాత్రులెన్నగ శ్రీవత్సగోత్రమునను నవతరించెనుయమ్మ
నురాన్వయాభియజ్ఞుడైపూనిసర్వేశ్వరావధానీ॥ క॥ ఆతేజోధన్యసకున్బు
తేశ్వరపాదపద్మపూజారతుడైఖ్యాతిగజసింఁచెనుగుణ। వాక్రక్షుపరమేశ్వరా
ర్యవర్యుండెలమి॥గీ॥ ఆయనకుగల్గెనీలకంఠాఖ్యుడతడు। ప్రేమనాలూరువేం
కటరామపుత్రి। పుల్లమాంబాఖ్యవలననన్నొసగగాంచె । ఘనులువెంకటసుబ్బ
సత్రువియనంగా॥యిట్టిపదీయహృతకమలకర్ణికాంతరంబునంగా॥

దరువు - ఆదితాళము - మధ్యమావతిరాగము.

గణనాధుడాడుచున్నాడో - మణిగణకోటిరఘుణులరాగధీధీతు - లణ
పతాండవంబాడూచున్నాడు॥గణ॥ కుండలమండితగండయుగళుడై - అండా
తాండవంబాడూచున్నాడు॥గణ॥ అల్లాశ్రీ వేమూలపల్లెవినాయకు - డల్లానా
తాండవంబాడూచున్నాడూ॥ గణనాధు॥

తరంగము॥ యూంకిట్టయూంకిట్టపల్లభాగ్రజా । ధోంకిట్టధోంకిట్ట
ధూర్జటితనయాధాంకిడ్డధాం. డ్డపయగనుగొనువని । ముజ్జగములనుమొ
క్కినుతింపగ। గుజ్జురూపమునకోరెకలాసంగుచు । బాజ్జనటింపగభోగహార
ములు।గజ్జలుపదములగల్గనిమోయగ।యజ్జగతీసురలింపుతోడుతను । యొజ్జ
యటండునుయొప్పగజాజులు।గొజ్జగిపువ్వుటగొనవుజేంపగ । పజ్జలవేములప
ల్లెసుబ్బకవి।బజ్జగింపుచునుభువిగణనాయకు।డాడుచున్నాడు॥

వ॥ తడనంతరంబ॥ దరువు-ఆదితాళము-రేగప్తిరాగము.

ఆడుచున్నాడిభారతి- నామదీన్యత్యము- లాడుచున్నాడిభారతి - ఆడు
చున్నదిముక్తాహారములునెదజారనెంతో - శ్చెడుకలుదనరరగోటవీణేమిటుచు
కోరిన్యత్యము॥లా॥ పలుకలనునమృతంబులూలుకాగ - మోమునాకపురా - తి
లకమునుముద్దుగాగులకగా - దళుకచకుకలయందు ప్రజతాటాంకారోచులు
తళుకతళుకరనచతురపారసమూ జిలుకబెళుకచావులన్యత్యము॥లా॥ మొ
ల్లవిరులుశిగనజుట్టి- సొగసైనయాణిముత్యములసొమ్ములబెట్టి - అల్లనల్లనధరశ్రీ
వేములాపల్లెహరిసుతురాణినిజపద- పల్లవంబులగజ్జలందెలుగల్లుగల్లనమోయ
న్యత్యము॥ లాడుచు॥

తరంగము॥ తకీట్టకీణంధిమి- తాకీట్టకీణంధిమి- తాతాకీట్టధిమి- తాళ
మానముల - పున్నమచందురుబోలుమోమునకు - తిన్నవికపురపుతిలకముజార

౫- కన్నులసౌగంధముకాటుకమెరయగ - జన్నులముత్యపుసరులుచిక్కుపడ - వె
న్నునఘనమగువేణిజలింపగ - సన్నపునదుమునుజవ్వాడంగను - పొన్నపువ్వువెలె
పొక్కిలిగన్నడ - నెన్నుదుటనుపెన్నెరులునటింపగ - క్రన్ననశ్రీవెంకటసుబ్బక
వీణ - మన్ననబోడుచుమందహాసమున - పన్నగవేములపల్లెవాసుడౌ - వెన్నుని
కోడలువేడుకన్యత్యము॥లాడూచున్నాదిభారతి. నామదిన్యత్యము॥ లాడు॥

క॥ యారీతికనటియించెడు | భారతినీవిఘ్నపతినిభక్తిగొలచియు॥
ధారుణి వేములపల్లెవి | హరికిషీతిధృతివెంకటాచలపతికి॥ వ॥ సమర్పితంబు
గానాయెనర్పంబూని నయమోపరిణయంబను యక్షగానప్రబంధంబునకు
కథాక్రమంబెట్టిదనినా॥ కథాప్రారంభము-

ద్వీపద॥ శ్రీశుకుగనిపరీక్షిస్తహాధారు - ణీశుండుకడుభక్తిజిల్లునిపలికె-
పరమమునీంద్రయబ్బాణాసురేంద్రు - కరములుహరియాలఖండించెనదియు- వి
నుపింపుమనమునివిధుడిట్టులనియె- వినవయ్యరాజేంద్రవిశదంబుగాను - తెలిపెద
శోణనదీతీరమునను కలితమాణిక్యసంఘటితవిచిత్ర - ప్రాకారగోపురప్రానా
దగేహ - శ్రీకరోచ్యవరాజితదీర్ఘ కలను - సౌంపాకడుధరణైశోణపురంబు
యిచ్చతోతత్పురంబేలుచునుండు - బలవంతులగుదైత్యభటులర్ధిగాలువ- బలిత
నూభవుడైనబాణాసురుండు యేతడొక్కనాడు జాధిపత్యమున-హితమంత్ర
వరులనునింపారనిల్చి- శోణాద్రికేగియునుస్థిత్యమున - స్థాణునిగూర్చియుతన
మనంబునను - చపలతలేనట్టిసద్భక్తితోడ తపమాచరించియాతడురేయబగలు
దోకతోదనదైనశోణపురంబు- వాకిటనిల్చికావలియుండవరము - రహిగాంచిని
జమనోరధసిద్ధిటొంది- మహినివేములపల్లెమాధవువలని - భయముమానియుని
జపట్టణంబునకు- పయనమైతనవార్తపౌరులకెల్ల - వినుపింపబావ్వునివేవేగబను
ప-జనుదెంచెచోబ్బారిసరభసంబునను॥

చ॥ కలికితురాయిమేల్పొగసుగల్గినచిలకపేటమాలము | గ్గలతెలివిని
ల్వుటంగిజరికమ్ములకాల్పడికట్టుకట్టులా | పలపిడిబాకుచాతవొకబంగరుబె
త్తముపూనివచ్చెబల్ | విలసితవృత్తిశోణపురివీధులబాచుచుచోపుదారియు॥

దరువు-ఆదితాళము-తోడిరాగము.

వచ్చెనిదుగోచోపుదారీ - హూయలుమీరి - వచ్చెనిదుగోచోపుదారీ॥
వచ్చెనిదుగోచోపుదారీ - హూములమీరాబాణాడిదిగో - వచ్చెనినిపౌరు
లకూ-హెచ్చరికెదెల్పుచువేగా॥వచ్చె॥ యెత్తివకోపాముతోదామత్తులై
నవారిచేత. జెత్తామునమొత్తుచూప- ర్వెత్తుచూబలత్తుమిరా॥ వచ్చె॥ మీసా
మూదీటుచూశ్రీనివాసుడౌవేమూలాపల్లె - వాసునిదలచినావారి - రోస
మూనదండింపుచు॥ వచ్చెనిదుగో॥

క॥ యీతీతికోణపురము॥ జేరంజనిచోవుదారిచిడిముడితోడ॥ పౌ
రజనంబులదగగన్గొని॥ ధీరతనిట్లునియెసకలదినలదృవంగ॥ వ॥ ఓహోహామంత్రు
లారా, వోహోహామంత్రులారా, వోహోహాసేనానాయకులారా, వోహోహా
దండనాయకులారా, వోహోహాభటనటగాయకులారా, వోహోహాబ్రహ్మక్షత్ర
వైశ్యశూద్రాదిపౌరవర్గంబులారా, మనప్రభుడైనబాణాసురేంద్రుండు- శో
ణగిరిశృంగంబునస్థాణంగూర్చితపంచాచరించి - యతనిచేసిష్టార్థంబులువడసి-
మహోన్నతబలుండై పురంబునకేతెంచుటకు ప్రయాణంబైయున్నవాడుగా
వున-మీమిగ్గుహంబులున్ను-కోటలున్ను, పేటలున్ను, వీధులున్ను, విభజిమార్గం
బులున్ను, రాజమార్గంబులున్ను, రచ్చకోటంబులున్ను, కొల్వుకూటంబులున్ను
యింకాతక్కినప్రదేశంబులన్నియుకన్నురిచే బూయించిశీస్తుగా చిత్తరువులు
వ్రాయించి, శ్రీగంధతోయంబులుజిలుకొంచి, ముత్యాలముగ్గులుకెట్టించి, నణి
మయకేతనంబులెత్తించి, మకరతోరణంబులుగట్టించి, చలువచప్పురంబులెత్తిం
చి, చలివెండరలుకెట్టించి, యిగిరినపురంబతీశృంగారంబుగావింపరోయా॥

వ॥ మంచిది ఆలాగేగావించియున్నామోయి చోవుదారీ॥

ద్విపద॥ అంతబాణాసురుండధికసంకోష, స్వాంతుడైకాంచనస్కృంద
నంబెక్కి, హితమంత్రివరపురోహితదైత్యసుఖట, వితతులుగొలువంగవేవేగ
వచ్చి, నిజపురిజొచ్చిమానితపౌరవరుల, గజనిజిముండరకంచుకుల్జడియ- నరు
డెంచిమొగసాలనరదంబుడిగ్గి - సరవినంతఃపురసౌధంబుజేరి, స్నానసంధ్యాది
కసత్కరియల్దీర్చి - పూభజించితాంబూలంబుజేసి - భవ్యచందనమాల్యభా
సురవస్త్ర, దివ్యభూషణతతుల్తెరగొప్పదాల్చి - వదలకభటులకైవారముల్
సేయకుదురైనముత్యాలగొడుగులనీడ - ధరణివేములపల్లెధాముడైనట్టి - హ
రిమీదిమచ్చరమతీశముంపగను- శభసంబుమీరయా రాక్షసేశ్వరుండు- సభజార
పరివారసహితుడైవెడలె॥ దరువు-ఆదితాళము-తోడిరాగము.

బాణాడీదుగోవచ్చే బ్రలయభైరవుడోయనంగ॥ స్థాణునీచేవరము
గాంచినరభసముమించి॥ బాణాడీదిగో॥ భటులచటులార్చుటలచేదీక్షటులా
టిటులాబెటలా పటహాథక్కాథమరూభేరిభాంకృతులెసగగా॥ బాణాడీదు॥

వ॥ యిట్లువచ్చిసభామంటపంబుప్రవేశించి చోవుదారింగాంచి బా
ణుండిట్లనియె- అహహావోరీచోవుదారీ॥ అనినచోవుదారీ॥ బుద్ధిపరాకులసుర
వంశపయఃపారావార రాకాసుధాకరాత్రిలోకభీకరా శాత్రవాంధకార
ప్రభాకరాబుద్ధిపరాకు యేమయ్యాస్వామీ బాణాసురేంద్రా॥ అనినబాణుం
చూ॥ యీకొల్వుకూటంబునకు సమస్తపరివార జనంబులంధరున్ను వచ్చి
యున్నారేమిరావోరి చెబుదారీ॥

గురు-పురోహిత-ప్రధాన-సేవానాయక- దండనాయక- అవసరికఘటక సిద్ధాంతరక-రాజవైద్య-రణవైద్య-భూతవైద్య- విషవైద్యఛాత్రిక- చామరిక స్వర్ణకారక-లోహకారక-చర్మకారక- ఖణిహారక-పరిహాసక- భట- నట-గాయకా - ద్యఖిలపరివారబృందంబులందరున్ను పచ్చియున్నారయ. స్వామీబాణాసురేంద్రదా॥ మదీయసింహాసనంబెచ్చటయున్నది రావోరీచోపుదారీ॥ యిదుగో యిచ్చటనేయున్నది కూర్చిండిస్వామీ॥

ధరువు-అటతాళము-తోడిరాగము.

బాణుడుకొలువాయెనువైభవమున॥ బాణుడుకొలువాయెను॥ బాణుడుకొలువాయెభటసటగాయక - శ్రేణులిరుగడలందు సేవింపూచుండగా॥ బాణుడు॥ అతులితప్రభులూరగా వింజామరలతివలతగవీవగ పీతమంత్రివరపురోహితభృత్యామాత్యసంతతులుగొల్వగ॥ పద్మహితడెబూడుగుచును॥ బాణుడు॥ అచ్చాపుభయభక్తిచేకంచుకులెల్ల॥ పెచ్చరికేలుడెల్పగా॥ యిచ్చావేములపల్లెయీశూడోహరిమీది॥ మచ్చారచుచ్చగాపెచ్చుచునుండా॥ బాణుడూ॥

యిట్లుకొలువైచెరాపుదారితోనిట్లునియె॥ అహహావోరీచెరాపుదారీ॥ బుద్ధిపరాకుయేమయూస్వామీ॥ ఛప్పన్నదేశంబులరాజులందఱును తప్పకనాయజ్ఞననుసరించివర్తింపుచున్నారేమిరావోరీచెరాపుదారీ॥

అనినచెరాపుదారివచనము॥ సీ॥ దానవేశ్వరనీప్రతాపంబుకునోడియినుడభ్రములమాటుననజరించు॥ ఘనమైననీదైత్యమునకోడిహేమాదితనశిరంబబ్ధిలోదాచుకొనియె॥ సరిలేనికీర్తిచంద్రికేలకునోడిపగలయినశశియుగన్నడకతిరుగు॥ ధరణిపైనీదైనదాతృత్వమునకూడికర్ణుండుచూడవివర్ణుడయ్యె॥ పాకశాసనముఖ్యదిక్పతులునీకు॥ నదరిబెదరియుమూలలకొదిగిరితర॥ క్షీణతలుగీకునెదురించిబ్రతుకగలరె॥ అసురకులర్థిచంద్రబాణాసురేంద్రదా॥ గావునదేశంబులరాజులంజెప్పగనేల ముప్పదిమూడుకోట్లదేవతలయినను నీశేరువిన వడవడవడంకుచుమూలలమూలలకదూరుచున్నారయ. స్వామీ బాణాసురేంద్రదా॥

క॥ అనిగొబ్బరియుబల్కెడు॥ వినయోక్తులకలరిదైత్యవీరుడుమోదం॥ బునకొలుపుదీరియుండెను॥ ఘనతరవరగర్వమాంశ్శుగడలుకొనంగ॥

బాలయుషాకన్య తండ్రిధగ్గిరకువచ్చుట.

బాలఉషాకన్యవేషకధ-ద్విపద-భైరవిరాగము.

అంతటబాణునియనుగుకుమారి॥ కంతుచేతికటారికలికిమిటారి॥ బాలపల్లవపాణిపరభృతవాణి॥ నీలాహిసమవేణినిత్యకల్యాణియైనయుషాకన్యాయానందభరిత॥ మానసయైతండ్రిపాలికిబోవ॥ మది నెంచిపన్నీటవజ్జనంబాడిపడపడిచంగావిపావడగట్టి॥ వెలిపట్టుశామంతివిరిచల్వచీర॥ సలలితంబుగగట్టిజల్తారు

గోటు-రవికెయుదొడిగివిరాజితంబైన - నవరత్నములతోడనాణెమారుచుల-
ప్రాకటంబయినపాపటబొట్టుమొగలి-రేకునునెలవంకరేకణిబిల్లి అందమపుజ
డబిల్లిలపరంజికుప్పె-సుందరంబైనట్టిసూర్యచంద్రులును-బుగడలుపల్లెరువువు
లుచిలికి-మగరాలకమ్మలుమంచిముత్యాల-మురుగులుమాణిక్యములకీలునత్తున
రిపెణులునుకంతసరిమొలనూలు - కరకంకణములుకీల్క-డియముల్దాబుయరు
దైనచోకట్లుయపరంజితట్లు-సందిదందులునుబేసరిబాజిబందు-లందెలుగజ్జలు
నాదిగాగల్గు. సొమ్ములుధరించుచిసొగసుటద్దంబు-నెమ్మితోగనినెరనీటుగాక
పురతిలకంబుదిద్దియుతరవవాసించు-కలపంబుబూసియుకమ్మవాసనల - జాబు
లుసంపెగల్జడనిండజుట్టిభోజనంబొనరతాంబూలంబుజేసి - పదపదడివేముల
పల్లెకేశపుని-పదపద్మమునుచుదిప్రస్తుతింపుచును సుమహితమతితోడసుందరీమ
ణియుక్రమమున తనచెలికత్తెలకనియె॥ దరువు ఆదితాళము-రేగుప్తిరాగము.

పోదముపదరెపొలతులారా మాతండ్రిసభకూ॥ పోదాముపదరెపొ
లతలారా - పోదామిదుగోవోపొలతులారమర్యాదతోడ మాయయ్యకొలు
వునకు॥పోదాముపదరే॥ మచ్చాకంటిరొనినునామాటా - మాతండ్రివేళావచ్చి
కొల్వనయున్నడాటా-అచ్చగమనమిపుడాడుకొనుటకును - అచ్చనగాయలు
జెచ్చిముమ్మనవచు॥ పోదామూకొమ్మవేమూలపల్లెశారీ - పదపద్మములెద
లో-నమ్మిమాతండ్రిచంతాజేరి-అమ్మపొడవువెలసొమ్ములుగొనిమన-బొమ్మ
లపెండ్లినిరమ్మనిపిలుతామూ॥పోదామూపదరే॥

క॥ వనజాక్షులారానాదగు । జనకుండగుబాణుడున్నసభయటుగల
దో । అనుమానిమింతలేకను । వినుపింపుదునాకుదెలియవిశదముగాగ॥

వోకొమ్మలారా మాతండ్రియగుబాణుసురేంద్రుని కొల్వకూటంబు
యచ్చటయున్నదోయాపరమ్మా॥ యిదుగోయిచ్చటనేయున్నది చూడవమ్మా
యుషాకన్యా॥ అనినయుషాకన్యా॥ దరువు-అటతాళము-కాపిరాగము.

యంతాసుందరమేయికొల్వాజీవాదంతాపూవాశ్శి । వింతాగున్నా
ది॥యం॥ బాగైనగచ్చుటరుగులేపద్మా । రాగకవాటవిరాజితమైయున్న॥ డెం
త॥పగడాలాచాల్మైగంభములే । చిలికి । మదరాలబోడెలవరినాదూలములే॥
యంతా॥మోశేటిఘడియారములే । పిలి । వ్రాశేటిగనికాలేఖికసముదాయము
లే॥యంతా॥పండితకవిసంభావితమే । గుణమండితామంత్రసావంతసేవితమే॥
యంతా॥ నవరత్నభిచితతోరణమే । యి । యవనివేములపల్లెహారిరాణిగృహ
మే॥యంతాసుందరమే॥

క॥ అనిసభవిభవంబెన్నుచు । వనశేక్షణకొలుపుజొచ్చివనితలుదాను॥ ।
జనకునికడకేతెంచియు । తనకరములుమోడ్చిపలికెతద్దయుప్రీతి॥ గీ॥ శరణుశ

మ్మపన్నీట । కరములు మోమునుకాళ్లునుగడిగి । జిగిబురుసావన్నెచీరతాగట్టి
బిగువుచనుబ్బలుపేక్క-ట్లగను । రామముత్యపుకుట్టురవికెడుదొడిగి । సోముని
గేరెడుసోగను మోమునను । కస్తురిముత్రితకపురతిలకంబు । శిస్తుగాతీర్చియుత్రీ
గంధమలది । జిగిమించుముత్యాలచికిలసొమ్ములను । తగునవిధరియించితాగహ
రములు । జాజిపూదండలుజడనిండజుట్టి । భోజనంబొనరించిపొలతిచేపార్చి । పడ
తులందిచ్చుకప్రంపుబాగాల । మడుపులునమలుచుమత్రేభయాన । విరిసినమల్లెలు
విరజాజివిరులు మరచినమెత్తుపానుపుమైన । పాటించివేములపల్లెకేశవుఁ ।
పాటలుబాడుచుపవ్వళించియును । భద్రదేభయానలుపావడల్వీవ । నిద్రబోవుచు
నుండినెలతుకయొక్క । కలగనిమేలాకంచికలవళంబంది । కలకంఠితనచెలికత్తెల
కనియె॥ దరువు - ఆదితాళము - విరాళిరాగము.

యెంతమంచిస్వప్నమా యెయింతులారా । కంతుకేళినొకడనన్నుకల
శిష్యులశిష్యుండునట్లు॥యెం॥ మంచిగంధమలదిమేలమల్లెలూపాన్పుమీద । నుం
చిననులాలించిమరులుబెంచికొగిలించినట్లు॥ యెం॥ ఛూషిత్రీవేమూలపల్లెధా
మునిబోలినవాడు । మోము మోమునందుజేర్చి మోపితేనెలానినట్లు॥యెం॥

సీ॥ మెరుగునీలపుచాచుమేనుగల్గిననాడు । అరుదైనకొమరుప్రాయంబు
వాడు । అందమాజిగిచెక్కుటద్దముల్లలవాడు । మొలకనవ్వులముద్దుమోమువా
డు । చందనలిప్తవిస్తారవక్షమువాడు । నయమైనశింగంపునడుమువాడు । మినుకై
ననునుమొలకమీసముల్లలవాడు । తొగరేకులనెడుకందోయువాడు । మేటినవర
త్నఖచితకీరీటకంఠ । పళరకేయూరమణికంకణాంగుళీయ । కలితధూషణుడొ
కడునాకొగిటందు । చికిరీనట్లుండియంతలోచిక్కకరిగె॥ గీ॥ అట్టిపురుషునిబాసి
నయంతనుండి । కమ్మవిలుదొమ్మిచేయుమ్మరమ్మ । గ్రమ్మెనీకాకకోర్వలేనమ్మ । వి
రులలోదోటలోపలడిరుగకున్నా॥ వ॥ ఓకొమ్మలారా యీతాపంబునీరుట
కైచునయుద్యానవనంబులో కొంతసేపువిహరించిన త్తముపదరమ్మా॥

సఖులవచనము॥ మంచిదిఆలాగేపోదాముపదవమ్మా యుషాన్యా॥

గీ॥ అనిసఖులు వెంటరామేడయతీవడిగి । కుండచందనమందారకోవి
దార । సారఘనసారజంబుజలభీరతరులు । సిరులనొప్పుగృహారామశీమశేరి॥

ఉషాకన్యవచనము॥ సఖులతోనిట్లనియె. ఓకొమ్మలారా మనగృహ
రామంబుజేరవచ్చితిమిచ్చటమచ్చికతోవిహరింతామురారమ్మా॥

దరువు - శంకరాభరణం - అటతాళము.

పొలతులారా ఈపోదరిండ్లలోపలచలగి బొమ్మలపెండ్లి సేయుదామా॥
తియ్యనిపండ్లుపూడేనెలుగొనివచ్చి వియ్యలవారికిఎంచులుపెడుదామా॥ యిం
తులారాగున్నచింతలనీడలపంతముతో పూలబంతలాడుదామా॥ తీగెలుకొమ

లతూగావేసి మనముచాగుగ నుయ్యలలూగుదామ ॥ పాటించివేములపల్లె
శ్రీహరిమీదిపాటలుచాడుచు ఆటలాడుదామ॥

వ॥ ఓకొవ్వలారాయీవిచిత్రంబేమోబూడరమ్మా॥

సఖులవచనము॥ ఆవిచిత్రంబేమోచెప్పవమ్మాయీషాకన్యా॥

ఉషాకన్యవచనము॥ గీ॥ చిలుక పలుకులుచెవులకుములుకులయ్యె । కొ
వ్వతుమ్మెదరొదతలదమ్ముబట్టె । చల్లగాలికితనువెల్లజల్లుమనియె । యెవ్విధంబు
ననిహరింతునివ్వనమున॥ దరువు - ఆదితాళం - భేరవి.

కలకలబలికెడు చిలుకలబేడిదవు పలుకులుచెవులకుములుకులాయెన
య్యె-నేతాళలేనమ్మావోయమ్మా॥ కొమ్మలారజుండుమ్మరనెడు కొదమతు
మ్మెదరొదతలదిమ్ముట్టెనయ్యె॥ నే॥ అల్లనవేములపల్లెశ్రీహరితోడు చల్లనిగా
లిజల్లుజల్లునేతనువెల్ల॥ తరంగము.

తజ్ఞుణుండుణుతకతాండవకృష్ణా కీటకకీటకకీన్నరత్నా । ధిమితక
ధిమితకదీనాధ్యక్షాతుకుందకుందకుకుందకీకుంజరరత్నా । సరోజభవసురాలి
మస్తకకీరీటతటపద్మరాగవరరుచి । విరాజితముఖామురారిసిపడ । సరోజయ
గముంచరా నాదుహృత్సరోజమునయనిస్సంగింతుననుబ్రోవరా॥ కరుణబూడ
రాసుబ్బకవి । వరనుతానీమురళిధ్వనివిని । కరాళమగువరుశరాళికోర్వకవిరా
ళిగానినూ । పురాలుముళ్ళపైసరాలుగదలల్వరానవచ్చిన మరాళిగవనల స్మ
రాహవంబున । తిరానగూడినపరాత్పరాబహు॥ పరాకువేములపల్లెనవాసా॥

వ॥ ఓచంద్రవదనానన్నుద్యానవంబునకుం దోడొకనిహమ్మనిచెప్పి
తెమన్నధుండు దండువిడిచిన వీడుపట్టునకుదోడొకనివచ్చితివెంతపగదాయవై
తివమ్మాతల్లి॥ సఖివచనము॥ అదియేలాగోచెప్పవమ్మాయీషాకన్యా॥

ఉషాకన్యవచనము॥ నీ॥ పూపొడలివిగావుపున్నాగనిభవేణి - మరుసబా
ణములుందుమంటపములు । చుగురాకులివిగావుప్పగరాజసమమధ్యకంజచాణం
నిచేతిఖడ్గసమితి । కోమలియివి పికకూజితంబులుగావుకందర్పనైసికకలకలంబు ।
జలజాతీయివిభృంగఝాంకారములుగావు - మారునిచెరుకువిల్పారిమోత ।
పుప్పొడులకుప్పలివిగావుపువ్వబోడి । మదనుడొనగూర్చినతపాకిమందుగాని ।
కలికిశృంగారవనమిదిగాదుస్మరండు । పిటులపైదలడుపిడిసినవీడుగాని॥ క॥ చిలు
కలరథమెక్కియుపిక । కలకలములుచెలగనితనకార్కృకమునపూ । ములుకులువే
యుచునదిగో । కలికిమన్నధుడువచ్చెకడురభసమునక॥ దరువు - నాట.

మరుదుదండెత్తివచ్చెనమ్మ - అల్లదిగొన్నాపె మరండుదండెత్తివచ్చెనమ్మ॥
కురుకువింటవిరిశరములునాదగు-గురుకుచమలపైగురియదునదిగో॥ మ॥ కీర
హాణిపికకీరశారపరివారములుకైవారమునేయ॥ వ॥ భీమరవంబునపెళపె

నార్పుచు వేములపల్లెనివాసునిసుతుడౌ||మ|| ద్వీపద-నాట.

కొమ్మరొయడెచూడుకువలయాస్తుండు - తమ్మితూడుతుపాకేతాధరి
యించి-కమ్మలపొద్దమందుగట్టిచిగండు-తుమ్మెదయనగుండుదోడైరాడవైచి-
రంజిల్లుకూపాగ్నరాజంగజేసి, రంజకంబిడిరాల్చేరమణీలలామ, సుదతివేముల
పల్లెసురవంద్యనాన, అడెచూడుగుండుధమాయనియెగరే|| క|| ఇచ్చెలువునన
చ్చేడియ| విచ్చలవిడిమరుతుపాకేవేటునగూల|| ఇచ్చనతిభీతిబొందియు|నచ్చె
లిచెలిచంద్రవదనయతివలకనియె||వ|| ఓయమ్మలారా మనయుషాకన్యపరవశ
యైయున్నదిందులకుమనకు ముందువెనకేమియుందోచలేదు నేనతిత్వరితగతిం
బొంబు చిత్రరేఖందోడ్కొనివచ్చుచున్నానంతపర్యంతంబికాంతామణింగా
పాడుకొనియుండరమ్మా.

చేలులవచనము. మంచిదిఅలాగేపోయిజాగ్రతగారావమ్మచంద్రవద
నా||క|| అనియిట్లుచంద్రవదనయు| చనుడెంచియుతద్విధంబుచయ్యనడలు||
వినిచిత్రరేఖయచటికి| వినయంబుననగుడెంచువిధ మెట్లనిన||

చిత్రరేఖవేషకథ - ద్వీపద.

కుంభాండువరభృత్రికూషలగాత్రి, యంభోజదళనేత్రయమలచారిత్రీ,
యశినీలకుంతలయత్యంతచతుర, యశికజిచ్చశిరేఖ యగుచిత్రరేఖ, కరమర్థిన
య్యుషాకన్నయకడకు, నరుగంగదలచియా నళినాయతాక్షి, సరవితోషనీట
స్నానంబుజేసి, సిరిమించు సరిగంచుచీరతాగట్టి, రంగైనమొగ్గల రవికయుదొడి
గి, శింగారమైనట్టిచికిలిమానికపు, బంగారుసొమ్ములుపడతెధరించి, సంగనిగే
దంగిసంపంగిజాజి, విరిసరుత్శిగనిండవెలదితాదుఁమి, సరిలేనిపరిమళ చందనం
బలది, నిలువుటద్దముజూచినెలతకస్తురి, తిలకంబుగీటుగాదిద్దివిడెఁబు, నేయు
చుపైనశీతాంచువదన, పాయనిభక్తిసభరితాత్మయగుచు, పదపడివేములపల్లె
కేసవుని, పదపద్మములుమదిబ్రస్తుతింపుచును, గ్రచ్చరనయ్యుషాంగనకడనుండి
వచ్చినిల్చినచంద్రవదనకట్లనియె|| దరువు - ఆదితాళము.

ఏలరమ్మనేనమ్మ|| యే|| యాలయాలవోనీలవేణియా - బాలామణితన
పాలికిరమ్మనుటేలారమ్మనేనమ్మ|| మాటేవమాటకీఆటలాడగను-మరు- మాటలా
డగనేలారమ్మనేనమ్మ|| వేములపల్లెనివేళునతోడు- యకొగమలి ననుదోడ్కొని
యిటురమ్మనుటేల||

క|| యెచ్చటనున్నదయాసతి|ముచ్చటలేమేమిదలచెమగువానీవు||వచ్చి
నతేరంగుడెల్పుము| వచ్చేదనీవెంటనేనువనజాతముఖ|| వ|| ఆయుషాకన్య
యెచ్చటనున్నదోచెప్పవమ్మా చంద్రవదనా.

చంద్రవదనవచనము || ఉద్యానవనంబులోనున్నదమ్మాచిత్రరేఖా.

చిత్ర రేఖవచనము - దరువు - రేగు ప్తి. ఆదితాళం.

పదపదపద వేపద్దుగంధిపోదాము వేగ॥ ప॥ పదపదపదనమ్మవమెదబాద
వగ-ఇడుగొవత్తుయమ్మదవతికడకును॥ ప॥ నడువవేవేగనలిననేత్రిజారినవిరులు
ముడువవేచారుమోహనగాత్రిపడతిగుణములు యెప్పుడుచూడమెయొక- గడె
తడవై తేచిడిముడిపడునిడె॥ ప॥ సం దేహ మేలనేబాల-వేములపల్లె. శౌరిసాక్షిగనీ
వేళ- ఇందువదనమదియందుదలంచిన-సందియమేనొక తుణమునదీర్చెద॥

ప. ఆయుషాకన్యాయుండు యుద్యానవనం బింకాయంతదురమున్న
దోచెప్పవమ్మచంద్రవదనా. చంద్రవదనవచనము. ఇడుగొ యిచ్చటనే
యున్నదిచూడవమ్మ చిత్ర రేఖ.

చిత్ర రేఖవచనము - దరువు - ఆది - రేగు ప్తి.

ననమేంతసొగసమ్మా! ఈయుద్యానవనమేంతసొగసమ్మ॥ వనమేంత
సొగసమ్మ! వనజాతదయనేత్రిఘనతరపక్షిజీవనమింద్రునందన । వనముకన్నను
యాకుబేరుని! వనమునకన్ననుచెన్నుగలదీ! వన॥ కన్నెమాపులప్రోవులు । యా
చెంత! చెంగర్వరేకులదావులువున్నతమగుసురపోన్నతరులబెన. । నొన్నమంచి
తెలిగన్నేరుపొడలలో! వన్నెమీరెడిపువ్వువుప్పొడి! దిన్నెలెన్నోగలవుయీ॥ ప॥
పందిటద్రాక్షులును! యానీడత! పటికంపుటరుగూలును! అందమైనశ్రీచందనతరు
వుల! సందునబూసినకుందలతలగృహ । బృందములయందంబుపరమా । నంద
మొందునుడెందమునకీ॥ ప॥ పాటలీతరువులునుయాచంగట! పన్నీటికాల్వలును!
పాటలాధరులారాపాటింపయీవన! వాటివేములపల్లెవాసుడొహరిమీది! పా
టలాదుచుఆటలాడుచు! బోటియటచరియించునో॥ వన॥

వ. ఈయుద్యానవనములో నాయుషాకన్యాయెచ్చటనున్నదో చూపవ
మ్మచంద్రవదనా.

చంద్రవదనవచనము॥ ఇడుగో ఈచంద్రకాంతవు టరుగుపయి పవ్వ
ళించియున్నదిచూడవమ్మ చిత్ర రేఖ.

క॥ అనియకొక్కమలిజెలుపగ! వినిచనియాచిత్ర రేఖవివశత్వంబు॥ గ
నియున్నయుషాకన్య॥ గనుగొనియిట్లనియెభీతిగడలుకొనంగ॥

వ. ఓయుషాకన్య, ఓయుషాకన్యా, ఓయుషాకన్యా.

దరువు - మారువ - ఆదితాళము.

పిలిచినపలుకవేమే! బిసరుహపాణి! నాపయి! అలగినకారణమేమే! అలీనీ
లవేణికన్నులందునీరునించకారణమేమే వోకన్నతల్లి నిన్నెవ్వరు గాసి పెట్టిరే॥
పిలి॥ కర్పూరగంధిరోమోముగందుటేమమ్మా! నీట్టూర్పువేడివాడెనధరోవ్యమే
మమ్మా॥ పిలి॥ పొంకమయినతనువుశగలబొగులుటేమమ్మా! రత్న । కంకణముల

లక్కనీరయికరుగుటేమమ్మా॥ పిలి॥ పులకింత దేహముయేమిథలచుకొంటి వేనిప
లుచనీగంధముపటలీపలుకక త్రేనేమే॥ పిలి॥ ఇలనుశ్రీవేములపల్లెయీశుసాక్షిగా
వో॥ కలికినీముత్యాలసరులుగందుటేమమ్మా॥ పిలి॥

గీ॥ వేలదివచ్చినట్టివేళావిశేషమో॥ దెలియద్రొక్కినట్టిదెట్లుచుసీమో॥
నెలతబండియున్న నేలమంచిదికాదో॥ చూచిచెప్పవచ్చునుందరాంగీ॥ వ॥ ఈయు
సాకన్యయెంతపిలచినాపలుకకయున్న దిందులకు హేతువేమో కరణబట్టినా
డీపరీక్షించిచెప్పవమ్మా చంద్రవదనా.

చంద్రవదనవచనము॥ అదియేలాగొనీవేచూచిచెప్పవమ్మాచిత్రరేఖా.

చిత్రరేఖవచనము॥ సీ॥ వామూక్షీనెమ్మోమువాడినయట్లుందికప్పునిపన్నీ
టగడుగరమ్మ॥ జలజాక్షిమేనెల్లవసురించియున్నది విగ్గాప్పుసురటిచే విసరర
మ్మ॥ తరణికిమదనచూతముసోకినట్లుందిపరగపుప్పొడిభూటబట్టరమ్మ॥ కలకంటి
యేమేమొకలువరింపుచున్నది కట్టగేయొకరక్షకంకణంబు॥ కలువరేకులగప్పరే
కన్నురోయి॥ పల్లవంబులబొదవరేపదతలముల॥ తరుణికరములనిడరెకెందమ్మివి
రులు॥ చెవులకపురంపుకణికలుజేర్పరమ్మ॥ వ॥ ఈరీతిసైత్యోపచారంబులుగా
వింపరమ్మా॥

చంద్రవదనవచనము॥ మంచిదిఅలాగేగావించియున్నావమ్మాచిత్రరేఖా.

ఉషాకన్యవచనము॥ గీ॥ ఇటులసైత్యోపచారంబులిందుముఖులు॥ సేయగా
నెట్టగేలకుతోయజాక్షీ॥ కన్నుగవవిప్పితనచుట్టుకమ్మియున్న॥ గన్యలనుగాంచి
యయ్యుషాకన్యబలికె॥ వ॥ ఓకొమ్మలాచాయాశరీరంబుమరచి నేనెంతతడవు
నిదురబోతినమ్మాతల్లి॥

చిత్రరేఖవచనము॥ క॥ అక్కయెక్కడిసిద్ధుర॥ నిక్కనుమదిదాచనేల నీకొ
గిటిలో॥ చిక్కినపురుషునిగానక॥ వెక్కనమునబయలు వెదకు విధముదోచె॥

వ॥ నీకొగిటిలోపలం జిక్కినపురుషునింబోగొట్టుకొని బట్టబయలువెదకి
నట్టుగానీమనోభావంబుదెలియబడుచున్నదదియేమమ్మా యుషాకన్యా॥

యుషాకన్యవచనము॥ నామనోభావంబునీకెట్లుదెలిసెనమ్మాచిత్రరేఖా.

చిత్రరేఖవచనము॥ గీ॥ మోముజూచినయంతనేభానునాకు॥ నీమనోభావ
మంతయునిశ్చయముగ॥ దెలిసెనమలకరుచులనుదిగకలోతు॥ లేనుజెప్పుటయెరు
గవేమురదువదనా॥ వ॥ ఇట్టినాకుందెలియనిమర్కంబుగలదేమమ్మా నిర్మలాంగీ.

ఉషాకన్యవచనము - దరువు - శంకరాభరణము - అది.

ఏమనిదెల్పుదుననీతోమేమనిదెల్పుదునే॥ ఈభావలలో వనానభంగ
నూనుయింకేమనితెల్పుదునే॥ యెండవూపులగన్గొని- పారు- నిండేరులనకొని
నోరెండినిరాశపర్వెత్తినట్లయేనిం॥ కేమని॥ పొటించిబూడగానునగుబాటా

౧౬ వేములపల్లె - ఉమాపరిణయము - నాటకము.

యనేమిసేతువోబోటివడగండ్లచూటాయెఆవూట|| యేమనీ|| పుడమిలోశ్రీవే
ములపల్లెపుండరీకాక్షతోడు| కారడవిగాచినవెన్నెలాయెనావయసు|| యేమ||
వ. ఆవిధంబేమనీచెప్పుదునమ్మా చిత్రరేఖా.

చిత్రరేఖవచనము|| క|| కాంతానీప్రియసఖిని|| గానానీతోడనాడగా
ననుదినము|| రానాపోనాయెరుగనె| మానినినాచెంతయింతమర్మంజేలా||

వ. కావున నీయంతరంగంబునంగల తేరంగు మరంగుబెట్టక నాకెరు
గింపవమ్మానోకురంగాక్షీ.

ఉమాకన్యవచనము. అయితేచెప్పేనువినవమ్మాచిత్రరేఖా.

చిత్రరేఖవచనము. ఏలాగూచెప్పవమ్మాయుమాకన్యా.

ఉమాకన్యవచనము|| క|| చిత్రరపుమేడలోపల| మెత్తనిపూపాన్పునందు
మేదినినినా| యత్తమతితోడనుండియు| యత్తరికలకంటినొకటియంభోజాక్షీ.

దరువు - అటతాళము - ముఖారి.

కలకంటినమ్మా-ఈరాత్రినేకలకంటినమ్మా- కలకంటినమ్మవోకలకంటి
రాత్రిచు. కలలరేనికన్నచకకనివాడొక్కడునాదు - మొలకచన్నోచలంటిచె
కులుముద్దుగొనిరతిగూడినట్లు|| కల|| తరుణివినవమ్మానామనసెంతో మమరు
లాయెకోమ్మా- మరుకన్ననలకూబరంకన్నయాపురం - ధరుకన్నమిగులనుంద
రుడౌపురంపుడునన్నువీరంలపాన్పునశేర్చి పుకొటవిడియమె సగినయట్లు||

అతివరొనేడువేములపల్లెగారిబోలువాడు - చతురత్వమునసేవిసడలించి
యెరుచొశీతిబంధములసమరతియుపరతుల- సమ్మతముగమీరగజెనకచెక్కలమ
రికలులిఖియించినట్లు||

ఉ|| కన్నెడొవానితళుకులుచూ కాటపుయానగు మోముబెళుకులు||
కన్నులతేటలు|| నెనరుగల్గినమాటలురంబునీటులు|| సన్నపుగొనుకల్పతరుశా
ఖిలబోలెడిచాహులందము|| కన్నులగట్టినట్టిపుడు కన్నడుచున్నదీ నాదుచూ
డికొకి|| ద్వీపద - ముఖారి.

ఓపద్మనిభనేత్రివోహేమగాత్ర, నాపతినావిభానావనోహరంగి, యె
న్నడుగనుగొందునెన్నడువిందు, యెన్నడువానితోనేకమెయుందు, కొవ్వనే
కోరినకోరికలెల్ల, సవ్యతినెన్నడుసమగూరుచుండు, ఈవిరహాబ్ధినే నేతప్పగడ
తు, ఈవిరహాగ్నినేనీవటనార్తు, అతివేడొపురుమలయాలింగనాది, రతులచేసు
ఖియించురమణులుతోల్లి, పుట్టుపులందులపురహుగూర్చి, యెట్టిపూజావిదులే
మేమివరుస, గావించివుట్టిరోకాంతాలలామ, భావింపనావంటిపాపాత్మరా
వి, కేటికిసిద్ధించుయిట్టిసౌఖ్యములు, బోటిరోఈయాడుపుట్టువుగన్ను, యెవసమై
పాపానామైయుంటమేలు, కవగూడివానితో కలయకయున్ను, ఈసౌమ్మలేటికి

(3) వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము. ౧౭

యీవీరలేల-యీసోగ సేటికియీప్రాయమేల - యీవిరులేటికియీభోగమేల
భావింపయీపువ్వుపాన్పు లేమిటికి-మరులొందజేసినమగడు నేకున్న - తరుణినా
కిన్నివ్యర్థంబులయిదోచె- కన్నె వేములపల్లెకమలాత్తుకరుణ - యెన్నడుగల్గునో
యెరుగంగరాదు॥ దర్వు-అట-ఆహారి.

కలకంఠివానితోకలసిభోగింపనిచెలువమునాకేలనే॥ అమ్మయ్యా॥ అక్క-
జముగవాడునొకి-ముద్దాడని చెక్కి-శృంగియాలనే॥ అమ్మయ్యా॥ అబ్బరమున
వాడదమిపట్టనికుబ్బ-గుబ్బలనీ పేలనే॥ అమ్మయ్యా॥ తరుణిరోవానిపాడములు
వొత్తనినాకరములసోగసేలనే॥ అమ్మయ్యా॥ తోయజాక్షివానితోరతిగుడిని
ప్రాయమునాకేలనే॥ అమ్మయ్యా॥ అతివవేములపల్లెహరిబోలుయతనిసంగతిలే
నిజన్మమేలే॥ అమ్మయ్యా॥

వ॥ యాపున్నమవెన్నెలరేనికన్నా వన్నెగల్గిన యావమ్మెకానిమొగం
బెన్నడుచూతునమ్మా॥ వోసన్నుతాంగి॥

చిత్రరేఖవచనము॥ యెన్నిదినంబులేమిటికినాదగునేర్పపంపునస్వర్గమ
త్త్యపాతాళలోకంబులగల పురుషముఖ్యులనొక్కపటంబున వ్రాసిచూపుచు
న్నానందులోనిస్వప్నగతుండైనపురుషునింగుర్తించి చెప్పితివేనియీరాత్రవియ
దమనంబునంబోయినాదగువిద్యాపాటవంబుననతనిందెచ్చి నిచ్చుచున్నానింత
పనికిసీస్వాంతంబునచింత సేయవలదమ్మాయుషాకన్యా॥

ఉషాకన్యవచనము॥ మంచిది ఆలాగేగావింపవమ్మచిత్రరేఖా॥

గీ॥ యిటులచిత్రరేఖయింపుగావిజనప్రదేశమునకుబోయి తెలియ
నొక్క- పటమువ్రాసి తెచ్చిపంకజాక్షికిజూపి । యిట్టులనుచుబలెనింపుతోడ॥

క॥ మగువానినుమిప్పటమున । తగలనిమగనారులేరుధరలోపలనీ । కగు
పతిజూచియునీమది । తగులమిగులయట్టిపురుషతధ్యముచెపుమా॥వ॥ ఈప్రథమా
వరణంబునవ్రాచుంబడిన స్వర్గలోకనివాసులయిన గరుడగంధర్వ కిన్నరకింపు
రుషసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరమరుద్వసురుద్రాదిత్యురాదిగాగల ముప్పదిమూడుకో
ట్లదేవతలంబూడవమ్మా యుషాకన్యా॥ ఉషాకన్యవచనము.

వీరిలో నాస్వప్నగతుండయిన పురుషుండు లేడమ్మచిత్రరేఖా॥

చిత్రరేఖవచనము॥ యీద్వితీయావరణంబునవ్రాయంబడిన ఛపన్నదే
శంబులరాజులంబూడవమ్మా యుషాకన్యా॥ ఉషాకన్యవచనము.

వీరిలో నాస్వప్నగతుండయిన పురుషుండు లేడమ్మచిత్రరేఖా॥

చిత్రరేఖవచనము॥ ఈతృతీయావరణంబునవ్రాయంబడిన-జరాసంధ-
రుక్మ-కాళింగపౌండ్రకవాసుదేవ-ధర్మలభీమార్జున నకులసహదేవ దుర్యో
ధనుశ్శాసన కర్ణ వికర్ణలాదిగాగల రాజలోకంబులంబూడవమ్మా యుషాక

౧౫ వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము.

న్యాః ఉషాకన్యవచనము॥ వీరిలో నాస్వప్నగతుండయిన పురుషుండు లేడమ్మా
చిత్ర రేఖా॥ చిత్ర రేఖవచనము - ఈవత్తుర్థావరణంబున వ్రాయంబడిన
యుద్ధవాక్రూరవసుదేవ బలరామకృష్ణబాదిగాగలయదువీరులంజూడవమ్మా
యుషాకన్యా॥ ఉషాకన్యవచనము.

వీరలో నాస్వప్నగతుండయిన పురుషుండు లేడమ్మాచిత్ర రేఖా॥

చిత్ర రేఖవచనము - యీపంచమావరణంబున వ్రాయంబడిన శ్రీకృష్ణుని
కుమారుండయిన మన్మధునింజూడవమ్మా యుషాకన్యా॥

ఉషాకన్యవచనము-ఓ చిత్ర రేఖానీవీ పంచమావరణంబున జూపంబడిన
పురుషుండును- నాస్వప్నగతుండైనపురుషుండును-వావివరుసలనేమికావలయు
నోకాని రూపంబొక్కటిగా నేయున్నది యైననుయతనికన్ననితండువయోవృ
ద్ధుండగుటంజేసి నాస్వప్నగతుండయిన పురుషుండుగాడమ్మా చిత్ర రేఖా॥

చిత్ర రేఖవచనము - ఈషష్ఠావరణంబున వ్రాయంబడిన యీమన్మధపు
త్రునింజూడవమ్మా యుషాకన్యా॥ ఉషాకన్యవచనము-కందార్థం.

వీడేప్రాణేశుడు-వీడేననుస్వప్నమందువిధవిధరతులక - గూడినామా
నధనముక-చేడెరొగొనిచనిన దొంగచిక్కెనోయమ్మా ॥ వీనిజేరుజెప్పవేకొ
వమ్మా - చిక్కెనోయక్కననురతిసొక్కజేయుచు మీవిపంటనునొక్కకొగిటి
ననిమిషముచిక్కిచిక్కకపోవుదొంగచిక్కెనోయమ్మా॥ వ॥ వీనికులగోత్రనా
మంబులేమీజెప్పవమ్మాచిత్ర రేఖా॥ చిత్ర రేఖవచనము-కందార్థము.

ద్వారకవీనిపురంబును-వూరునికొమరుండుకృష్ణమనమడువీనిక - ధా
రుణిగలజనులందరు పేరనిరుద్ధుండటండుపిలుతురుచెలియా । అనిరుద్ధుడనిపిలుతు
రెచెలియా- కలికిచిలుకలకొలికియీతనిఘడియలోపలదెచ్చి - ఇచ్చెదయెలమి
తోడుతకీలుకడియములిమ్ము పేరనిరుద్ధుడనిపిలుతురెచెలియా॥

వ॥ ద్వారకావాసుండైవకృష్ణునిపొత్తుండును-మన్మధునిపుత్రుండును-
యనిరుద్ధుండను నామధేయంబుగలవాడమ్మా యుషాకన్యా॥

ఉషాకన్యవచనము॥ కందార్థము॥ ద్వారవతియుబహుదోజనదూరం
బటపరులుపోవదు స్తరమగుచుక॥ వారాశిలోగలదట॥ యేరీతింవత్తువతనియిం
దునిభాస్యా- చెప్పరాకేందునిభాస్యా - నందనందనుయజ్ఞశిరుగుచునుందుర
టతలవరులురేబగలిందుముఖిపరులెరుగకుండగ యేరీతింవత్తువతని - యిందు
నిభాస్యా॥ చెప్పవేరాకేందునిభాస్యా॥ వ॥ పరులకభేద్యంబయినయాద్వార
కాపురంబెట్లుసొచ్చుచున్నావో యనిరుద్ధునెట్లుజెచ్చుచున్నావో చెప్పవెచి
త్ర రేఖా॥ చిత్ర రేఖవచనము-కందార్థము.

బోటివినుమప్తసిద్ధులు - సూటిగనాయందుగలపుష్టిరలీలం - పాటింపగ

తద్విదా - పాటవమునబోయివత్తుపంకజనేత్రి - నన్నంపవేదానిపుత్రిబొంకు
కాదీరాత్రిశంకాటంకమించుకలేక యశ్శుకరాంకసూనునిదెచ్చి సీపర్యంకము
ననుజేర్చెగనువోపంకజనేత్రి నన్నంపవేదానిపుత్రి॥

వ॥ మోహనస్తంభనవశీకరణసర్వాంజనఆకర్షణవియద్గమన-అదృశ్య
గమన శీఘ్రమనదీగ్భంధనవాగ్భంధనాది విద్యలును - యణిమాద్యష్టసిద్ధులును-
నాయందుగలవుగావున- తన్మహాత్మ్యంబునంబోయి యనిరుద్ధుండెచ్చుచున్నా
నునన్నుంబంపవమ్మాయుషాకన్యా॥

ఉషాకన్యవచనము॥ ఆలాగేపోయివత్తువుపదవమ్మచిత్రరేఖ॥

చిత్రరేఖవచనము - దరువు - ఆదితాళం - మధ్యమావతి.

మంచితకునములాయెనమ్మద్వారావతికరుగ - మంచితకునాలాయెన
మ్మ॥అంచితముగనన్నునుపగతడవెతెంచితివినిలుచంచలలోచన॥ మ॥ బాలా
మణిరోచూడవమ్మ- శుభసూచకములు- చాలగనుపింపసాగెనమ్మ- పాలగరుడ
దాపలిదిశకేగను- పాలకడవలెదపకడకెదురయ్యెను॥ మ॥ కామునిబాణజాల
మునకు - మరుకైనచందమామవెన్నెలకెదబడకు - వేములపల్లెనివేళునినునుమని
వామాక్షిరొగానికూర్తునిను॥ మ॥

వ॥ ఓయుషాకన్యా యిదుగోద్వారకాపురంబునకుం పోయివచ్చుచు
న్నానునిలువవమ్మతల్లీ॥ ఉషాకన్యవచనము.

కార్యంబుచక్క-బెట్టుకొని శీఘ్రంబుగారావమ్మ చిత్రరేఖ॥

వ॥ అనుచువెంటవచ్చుయుషాకన్యవీటొకని చిత్రరేఖద్వారకానగర
మార్గంబుబట్టిపోయినయనంతరంచా॥క॥ గ్రక్కసరవిగ్రుంకెనునాల్లికులవ్యా
పించెతమముదివిపైచుక్కల్ పిక్కటిలెపూర్వపర్వత మెక్కెచంద్రుండుపిర
హుల్లెక్కబెదరక॥గీ॥ అట్టివేళయుషామోహనాంగిదిశల పట్టపగలుగవెన్నె
లలుట్టిగాయపట్టగూడనివిరహతాపంబుకతన బెట్టుగాచంద్రుగాంచితానిట్టు
లనియె॥ వ॥ వోకోమ్మలారాయీయర్థరాత్రిసూర్యోదయంచొచ్చున్నదిదీయే
మినిచిత్రంబోచూడరమ్మా॥ చెలులవచనం॥ సూర్యోదయంబుగాదుచంద్రోద
యంబుగానిబాగాచూడవమ్మయుషాకన్యా॥యుషాకన్యవచనము॥ గీ॥ యిం
దుబింబుగాదిదియనుడుగాని పండువెన్నెలగాదుచిత్రెండగాని కల్పపువ్వుల
తల్పంబుగాదిదియును సురునిపంచమసాయకశయ్యగాని॥

దరువు - ఆది - తోడి.

వోర్వజాలనెలలనామణిపర్వశశాంకుని - పండువెన్నెల - కోర్వజాల
వెన్నెలకోర్వజాల- తప్పకనిప్పులుకుప్పులుతనువున గుప్పినగతినాకప్పుడుదోచె
ను॥ వో॥ ధరణివేములపల్లెధామునితోడి కరుకువెన్నెలచురుకునాకికనే॥

వ॥ అనిచంద్రునుద్దేశించి॥

గీ॥ యేమిరాచంద్రసన్నార్థగామివయ్య । రాజవయ్యనుసత్యపా
రాశివయ్య । మలినగుణుడయినయల్లునిమాడినీడు । మలినగుణమెన్నటినైన
మానవకటా॥ సీ॥ శూలినిన్నడవైచికాలదన్నిననాడుసమసిపోవయితివి చంద
మాను । పర్వకాలములందుపట్టిరాహువుమ్రుంగసమసిపోవయితివచందమాను ।
గురుపత్నిబొందినదురితంబుననునైనసమసిపోవయితివచందమాను । చాలడత్తు
దొనర్చుచాపంబుననునైనసమసిపోవైతివచందమాను ॥ పాపకర్ములుధరణిలో
పలచిరాయు । రొన్నతివహిస్తుర నేడుయార్యోక్తిదెలియ । వచ్చెనిప్పుడునీవుజై
వాత్యగత్వముందుకతమునజేసియోచందమాను॥ వ॥ వోకొమ్మలారాయీగు
రుద్రోహియగు చంద్రునియల్లుండుగావునమారుండు॥ గీ॥ పడతివినవేళినదో
హిపాపకర్మి । యెడలెరుంగకతిరిగెదెడుగువీడు । మంచిపూటలతోడతావట్టు
పడునె । బెట్టుగానివ్యూహోక్తులదిట్టకున్న॥ సీ॥ యేరనీకతనంబేటిపాలయిపోను
నీకున్నశరములు నీటగలయఖండించినీవిల్లుగానిగెలోవయివ పలవనీచుట్టాలపా
ముమ్రుంగ । చెలగినీసైన్యముల్చెట్లపాలయిపోనునీడుగుర్రంబులునింగికెగయిమ
దననీతనులెల్లమరిభస్మమైపోనునిన్నవియోగులునిందసేయ । మహిరదోయక్తు
డయినట్టిమంత్రయప్పు । డాసవంబానుభటులునుయనుదినంబుగొలువతిరిగెడు
నీకెట్లుతెలియబడును । పాపపుణ్యపుమార్గముల్పద్మబాణా॥ వ॥ అనిచంద్రమ
న్మధులదూషించి యుషాకన్యచిత్రరేఖండలంచి॥

దరువు - మారువ - అటతాళం.

చిత్రరేఖరాకపోయె । శీతాంశునికాకషేందాయె । చిత్రమాయాద్వార
వతిలోచికెగనెమోతెలియదాయె॥ చి॥ పోదాయెవోవార్ధిదాటలేదాయెనో
వచ్చుచోటవాదాయెనో - వచ్చుచోటవాదాయెనో వారికితనకురాదాయెనిం
కెమిసేతు॥ చి॥ ధరణిశ్రీవేములపల్లెధామునిసాక్షిగమిన్న - విరిగిమీదబడిన
యట్లుపరవశవముయెనామేను । చి॥

సంధిపద్యం॥క॥ అనియిట్లునయ్యుషాంగనఘనతరవిరహగ్నిశిఖలగ్రా
గుచునుండె । చనుదెంచెచిత్రరేఖయు । ననిరుద్ధునియెత్తుకొనుచునాకాశము
నె॥ చిత్రరేఖవచనము-దరువుశంకరాభరణము-అటతాళము.

వచ్చితనమ్మ అనిరుద్ధుని-దెచ్చితనమ్మా॥ వచ్చితనీరుద్ధుడెచ్చితనీషదిమె
చ్చిబహుమతులేమిచ్చేదవునాకు॥ వచ్చి॥ చింతజాలించిసిదగయజ్జశింసావ
హించి-కంతుజయంతువసంతాదిసౌందర్యవంతులలోమేల్బొంతినిచేకొని॥ వ॥ప
ల్లవపాణి - శ్రీవేములపల్లెకేశవునియల్లుములోనసంధీల్లజేసి - మచ్చజల్లినదగు
పాణవల్లభుడేకొని॥ వచ్చి॥

క॥ వచ్చితివాణిధిదాటియు | చొచ్చితిశ్రీకృష్ణపురముసురచిరలీలక | దె
చ్చితినిరుద్ధునికి | ముచ్చటతోనుండపహ్నుముద్దులగుమ్మా॥ వ॥ యిదిగొనియ
ద్ధునిదెచ్చితరేవమ్మాయుషాకన్యా॥ ఉమాకన్యవచనము ॥ యేడమ్మచిత్రరే
ఖా॥చిత్రరేఖవచనము॥ నీదగురాణివాససౌధంబులాజేర్చివచ్చియున్నాకమ్మ
యుషాకన్యా॥ యుషాకన్యవచనము.

క॥ తెచ్చితివినామనోహరు | నిచ్చితివిదేప్రాణములను యంతిరొ
నాకుక॥ మెచ్చితినియంపకృతికిని | అచ్చగప్రత్యుపకృతియనునానేసేయక॥

వ॥ కావననీయుపకారంబునకు ప్రత్యుపకారంబుసేయంజాలయి
యాలింగనజేయుప్పటికిప్రత్యుపకారంబుగానేంచి యాద్యారకాపురశృంగా
రంబునుయనిరుద్ధునిదెచ్చినతెరంగును నాకెరింగింపవమ్మచిత్రరేఖా॥

చిత్రరేఖవచనము॥ క- రాకేందువదనద్వారక | వైకుంఠమేయచట
నున్నవారలుసురలేవైకు రుద్రేశ్వర్లుడు | జేకొనితన్మహిమవలెజెప్పగనేలా॥
సీ॥యేతోటలరసినయేలాలతాచూత కేళికీపటపారిజాతతరులె | యేనలబరసి
నహేకృష్ణహేరామకేశవాయనిపలకీరరవమె | యేమేడలరసినయంపుగాన
టియించుతరుణలచరణమాపురరవంబె | యేగృహంబరసినయిత్తురంభాస్తం
భరాజితద్వారవిరాజితంబె | చానయేవీధిచూచినచందమామ | రాలచప్పటిబర
చిననేలసొగసె | అతివతత్పురవిలసనంబజునకైన | యెంచగాతరిమానేరాయం
చగమనా॥ వ॥ అట్టిద్వారకాపురంబునిశాసమయంబునంజొచ్చికనకసౌధాగ్రం
బునమణిదీపనిచయంబులువెలుంగ హంసతులికాతల్పంబుననిజాంగనారతిస్ర
మంబుననిదురించుచునిరుద్ధునిజేరి యతండుమేలుకొనకుండచచ్చుజల్లి యతని
నెత్తుకొనిపరులెడుంగకుండనాకాశగమనంబున నతిత్వరితగతవచ్చి నీదగుపడక
టింటంజేర్చితినికయసుకుమారుంగూడి యష్టోపభౌగంబు లనుభవింపుచును
ఖంబుననుండుము యేనీమార్గాయాసంబు దీర్చుకొనుటకై నాదగుగృహంబున
కుంబోయిరేపకడవచ్చుచున్నాను అనుజ్ఞయొసంగుమమ్మయుషాకన్యా॥

యుషాకన్యావచనము ॥ మంచిదిఅలాగేసోయిరావమ్మ చిత్రరేఖా॥

క॥ యిక్కరణిచిత్రరేఖం | గ్రకురనబోవంగబనిచికడువడిసౌధం | బె
క్కియటమరుసీకన్నను | జక్కనివిభుజూచియింతచయ్యనబలికెక॥

యాలలు— వెన్నవంటివయసునీకయిజన్నిబట్టియొన్నదార - వన్నె
కాడానిదురలేవరా-వోవోప్రాణనాధావలపుదీరరతులనేలరా॥ కాయజుసిసా
యకముల- కాయముగాయములాయ- మాయకాడాయిదిగోచూడరా- వో
వోప్రాణనాధాకాయజునికేళిగూడరా॥ చుక్కబొడుచుసమయమాయె- కు
క్కుటములుగూయసంగె- గ్రకురనయినిదురలేవరా- వోవోప్రాణనాధా-

మ్రొక్కెనుకొగిటజేర్చరా॥ సంధి॥ క॥ అనిపలుకయింతిపలుకులు । వినయిల్లన
కన్నుదోయివిప్పిముదమునక॥ వినుతింపదొణగెనాతడు । మనముననచ్చెల్వరూ
పమహిమంబెల్లక॥ చరువు - రాగం - ఆదితాళము.

సయినయీచెలిబోలగలరా - చానలెందైన॥ నై॥ కూరిమితోరతికళిలో
పల-కుడుకున్నమిన్నయెన్నడున్నడన్న॥ నై॥ కలువరేకులబోలు - యీసతి-
కన్నుగవతీరూ - మెరుపగునిలువుటద్దములనడగుచేకల-లనీటుమోము - పొందు
కందుజెందనిందు॥ సయి॥ ౨॥ చేడెచాహుయుగంబుతామరతూడులనుబోలు-
యెంతోవేడుకలరెడునీలమేఘమువేణి తరుచినెంచమించునించమించు॥ సయి॥
౩॥ పూనివేములపల్లె-శ్రీహరియానయీచాన - సన్నపుకొనుతోసరిసేయసింగ
మునాను-మారుకటారుమీరుయారుతీరు॥ సయి॥

వ॥ అనియుషాకన్యతోనిట్లనియె॥ క॥ రతివోసారతివోశ్రీ । సతివోపా
ర్వతివోయతనుసంమోహరదే॥ వతవోనన్నిటకెటుదెచ్చితి॥ వతివాదెల్పుమీవిచి
త్రంబెల్లక॥ వ॥ ఇతైరంగంతయునాయంతరంగంబునకుస్వప్నంబుతెరంగు
నక్రొత్తయగును విస్మయంయితోచుచున్నది యిప్పట్టణనానుధేయంబేమో
చెప్పవేయిప్పులకుప్పా॥

ఉషాకన్యవచనము॥ యిప్పట్టణంబుశోణపురంబుస్వామీ॥

అనిరుద్ధనివచనము॥ యీసౌధంబెవ్వరిచేభామా॥

ఉ ... నాదేనుస్వామీ॥

అ ... నీనామధేయంబేమేభామా॥

ఉ ... ఉషాకన్యయందురుస్వామీ॥

అ ... నీతండ్రయెవ్వరేభామా॥

ఉ ... చాణాసురుండుస్వామీ॥

అనిరుద్ధనివచనము॥ అతండేకదాయీశ్వరునిద్వారపాలకునిగాజేసు
కొనియుండేవాడు॥ ఉషాకన్యవచనము॥ అవునుస్వామీ॥

అనిరుద్ధనివచనము॥ నన్నిటకెచ్చెలువునందెచ్చితివో చెప్పవేవోమచ్చ
కంఠి॥ ఉషాకన్యవచనము.

గీ॥ వినుముప్రాణేశనినుచెచ్చువిధముతెలియ॥ విన్నవించెదపిమ్ముటవిశద
ముగను । ముందునాకోరెగీర్పుముముదముతోడ॥ సుందరాకారరుక్మిణీసుతు
కుమారా॥ వ॥ తద్వృత్తాంతంబంతయు పిమ్ముటవిన్నవించుచున్నామముం
దునాయభీష్టంబుగీర్పుముస్వామీ॥

అ॥ నీయభీష్టంబేమోచెప్పవేభామా॥

ఉ॥ చ॥ తడవికి నేలసన్నదులతల్పమునంగదియించినీవియంక । ముడి

సడలించినిమ్మమగు పొక్కిలియందముగాంచిగాంచిపెం । దొడలుదొడల్ బెనం
చిచనుదోయకరంబులనుంచికొగిటన్ । సడలగనీకపట్టిరతిసౌఖ్యముగాంచు
ముప్రాణనాయకా॥ వ॥ ఇట్టిసాధీష్టంబుదీర్పుముస్వామియనికరంబులంబట్టం
బోయినయనిరుద్ధుండు॥

అనిరుద్ధఉషాకన్యలసంవాదము - కేదారగౌళ.

అ॥ అతివరోపయిబడియంటకేకపత్ని వ్రతుడనేను॥

ఉ॥ అతివలరతులసంతతముగూడుటకన్న వ్రతముమేలా॥

అ॥ పరకాంతపొందుబల్పాపమందురునన్నబట్టరాకువే॥

ఉ॥ పరకాంతనెట్లయితిపరిణయమేలేకుప్రాణనాయకా॥

అ॥ శీలముతోపెండ్లచేసినాడనుకానుతాళరాదలే॥

ఉ॥ తాళనందాకగాంధర్వమునుయీవేళగూడరా॥

అ॥ తాటోటుతనమునీతలిదండ్రులెరిగితేమాటగాదటే॥

ఉ॥ పాటించివేములపల్లెశ్రీహరియుండమాటలేమిర॥

గీ॥ రతులననునేలవయితేనిరాజపుత్ర । దేనుయితరులవరియించుదా
నగాను । వేణిసురివైచిప్రాణముల్విడుతునిదిగొ । చూడునీపాదములచెంత
సుందరా॥గా॥ అనిరుద్ధునిచనము-దరువు అసావేరి అచ.

యింతతెగువయాలనే-ఓ॥ యింతిరోనీకు॥యింత॥ మంతనమాననీదైన
మనసుతెలియనంటిగాని॥యిం॥ చాలుచాలునిన్నెడబాయజాలననుచును-బాల
నీకుచములబట్టిచానచేతులెమ్మలెమ్మ॥ యిం॥ కీరవాణివేములపల్లెకేశవునెన్ను
చుయీరసంబువిడిచినన్నేలుకొమ్ముకొగిలిమ్ము॥ యిం॥

వ॥ నేజేయుతప్పులన్నియునున్నించి హంసతులికాతల్పంబునకుబో
దాముపదవేవోభామాలలామా-బుద్ధిఅలాగేదండిస్వామీ॥క॥ పంకజలోచన
నిటుకర । పంకజమున్బట్టిమృదులపర్వంకమునన్ । పొంకముగజేర్చియంమక ।
రాంకునిరతిగూడెబంధనాదులతోడన్॥క॥ ఉదయాస్తమయములెరుగక । మద
వతియుకుమారవరుడుమదనోన్మాదం । బెదబొదలబెనగసతికిం । గుడురుకొనెం
గొన్నిసాళ్లకున్గర్భంబున్॥వ॥ ఇట్లుసౌకన్యగర్భంబుధరియించి యున్నయె
డనొక్కనాడు॥ సంధిపద్యము-బాణుండువచ్చుట॥క॥ అచ్చటబాణుడుదిగ్జ
యమచ్చగగావించిసురసరావళులెల్లన్ । యిచ్చభయమందిరిపురికన్ । వచ్చెన్
భటరథతురంగవారణయుతుడయి॥ దరువుతోడి-ఆదితాళము.

బాణుడిదిగోవచ్చెనహహ-దిగ్జయముచేసి- బాణుడిదిగోవచ్చెనహహ
బాణుడిదిగోవచ్చెనహహ- భవ్యమౌనుమకుటఘటితమాణిక్యరుచులు- సూర్య
మండలంబునిండుచుండ॥బా॥ వేయుభుజములందునొప్పు కేయూరవజ్రకాంతు

లయస్వదిక్కు-లందు పాయకను వెన్నెలలుగాయ॥ బా॥ ధరణి వేములపల్లెకొరిద
క్కనితర్సురనరుల-ధురములోననోడించిదోర్చులంబుజేతమించి॥బా॥

ప॥ ఇట్లుచచ్చిసభామంటపంబుజొచ్చిసింహాసనాసీనుండైచోవుదారిం
గాంచియిట్లనియె॥ అహహాచోవుదారీచోవుదారీ॥

చోవుదారివచనము-బుద్ధిసరాకు అసురవంశపయః పారావార రా
కాసుధాకరా త్రిలోకభీకరాశాత్రవాంధకారప్రభాకరాన్జ్జితసురేంద్రదాబా
ణాసురేంద్రదా-మీరుదిగ్విజయార్థంబు పోయివుంటిరిగదా యెవ్వరెవ్వరిని జ
యించివచ్చితిరయ్యాస్వామి॥ బాణునివచనము॥ మంచిదీఅలాగేచేప్పేనువి
నరాచొప్పుదారీ॥ చొప్పుదారివచనము॥ అదియేలాగయ్యాస్వామి॥

బాణునివచనము॥ క॥ పారిరిసురలద్రిగుల్ దూరిరిదిక్పతులు వెరవు
తోనామరుగుక॥ జేరిరిభృత్యులగతిమ॥ జేరిరిధ్వనివినినయంతభీతిలివసువుల్॥ ప॥
ఇట్లుమదీయ ప్రస్థానభేరిరవంబునకు వెరచియొప్పదిక్పాలకులాదిగాగల విశిష్టదే
వతాగణంబులునవ్వునశ్వులైత్రివిష్టపంబువిడిచియిష్టదీక్షులకుంబారి నయిరే
దులోకంబులసాకునీడుజోడయిపోరాడువీరునింగానక తిరిగితిరిగివేసరి మత్స్య
హప్రభుజాదండప్రచండ కంఠూతిచాయు నుపాయంబులేక ఈశ్వరునింజేరి
యుద్ధంబునకునిలిచితినోయి చొప్పుదారీ॥

చొప్పుదారివచనము ॥ అతండేమనిపలెనయ్యాస్వామి॥

బాణునివచనము॥ క॥ వినుమూఢహృదయనీకే తనమెప్పుడకారణం
బధారుణిపైకూ॥ లునపుడునీభుజావళి॥ దునియగనాయంతవానితోననిగల్గింక॥
ప॥ అనిశివుండానతిచ్చినసంతుష్టాంతరంగుండవైచచ్చితినోయి చొప్పుదారీ॥

చొప్పుదారివచనము॥ మంచిబుద్ధిస్వామి॥ బాణునివచనము॥ అహహా
చొప్పుదారీ॥ చొప్పుదారివచనము॥ యేమయ్యాస్వామి॥

బాణునివచనము॥ మనముషాకన్యరాణినాసం చక్కగాగాపాడు
కొనియున్నారేమిరావోరీ॥

చొప్పుదారివచనము॥ గీ॥ పోతుట్టేగైవయచటికిబోకయుండ॥ రేయుబ
గులునుకంటిపై శిప్పలిడక॥ రాక్షసేశ్వరనీపుత్రిరాణివాస॥ మరయుచుంటిమి
నీయాజ్ఞననుసరించి॥ ప॥ ఇట్లు డగానీకూతురయినఉషాకన్యయకారణంబు
గాగర్భంబుధరియించియున్నదేమయ్యాస్వామి॥

బాణునివచనము॥ యేమియధార్థంబుగాదెల్పురావోరీ॥

చొప్పుదారివచనము ॥ యధార్థంబేనయ్యాస్వామి॥

బాణునివచనము ॥ గీ ॥ కటకటాయామబిడ్డలగనినవారి ! కతనంద
యునపకీర్తిగాంచుకన్న॥ యుర్విబిడ్డలులేనిదేయుక్తమనుచు॥ బల్కుపెద్దల మా

(౪) వేములపల్లె - ఉమాపరియణము - నాటకము. ౨౫

టలబద్ధనూనే॥ గీ॥ వోరికూపకర్ణ వోరికుంభాంజ । వోరిమర్కటాక్ష వోరిరు
ధిర । వోరికాలనాభ వోరిమాచీచ । వోరిబలివిరూప వోరిసరభా॥

వ॥ ఓదానవోత్తములారా మనయుషాకన్యరాణివాసగృహంబులో
నొక్కచోరుండున్నవాడట వానింబట్టుకొనిరాండోయి॥

రాక్షసులవచనము॥ బుద్ధి ఆలాగేనయ్యస్వామీ అనికట్టురాక్షసులు
బోయి రాణివాససౌధంబులో ననిరుద్ధుంగాంచియిట్లనిరి॥

దరువు - శంకరాభరిణము - ఆదితాళము.

పట్టుదామ-ఈకొంగను-పట్టుదామా-పట్టుదామా ప్రాసపట్టనమాల
చేపట్టిచుట్టిముట్టియాదొంగను॥ పట్టు॥ మీసమురాణివాసద్రోహం-బాసజే
సినదోసకారిని॥ ప॥ పట్టివేములపల్లెకారిచే-పట్టిఃనపొడట్టిదొంగను॥ ప॥

వ॥ అనిసౌధ-బునుచుట్టుచుట్టినదానవనైశ్యంబులంగాంచియనిరద్ధుం
డిట్లనియె॥ అనిరుద్ధునివచనము॥ క॥ వోరిదైత్యులారా । యారయబాణాసు
రునకుయల్లుడనేను॥ జారుడనోచోరుడనో । వారకననుబాడివిపట్టఃచ్యేదరిపు
డు॥వ॥ యిప్పరిఘాయుధంబుచే మిక్కుందరచిందరవందరగావింపుచున్నాను
రాండోయి॥ తాంతుతరుణ-అనియుద్ధము॥ క॥ యతడిటువలెననిదానవ । సిత
తులపరిఘాయుధమునవిదళించుటయు॥ యతివేగమెగన్గొనియును । హతశేష
లుదారయిరియనుకాధిపుతో॥ రాక్షసులవచనము॥ వననైశ్యంబులందరు
న్నయక్కమారునిచేత పధియింపబడిరయస్వామీ బాణాసురేంద్రదా॥

బాణునివచనము॥ అయితేనేనేవచ్చుచున్నాను పదండోయి॥

క॥ అనియిట్లుబాణదైత్యుడు । ఘనరతకోపాగ్నిశిఖలుఃస్థవగ్రమ్మ॥
జనికాంతావధ్యగుడొ । యనిరుద్ధునింగాంచిబలికె నతభీషణుడై । వ॥ ఆహావో
రిబాబుడా॥ గీ॥ యెండగాయవెరచునేఃల్లిచూచిన । మండవెరచునగ్నిపట్టుమీరి ।
గాలివీవవెరచుకాటుండుదుదగాని । చంపవెరచుప్రాణిసంఘములను॥

వ॥ ఇట్టిమదీయసేనాసముదయంబులంద్రుంచి యించుకైనసంచరించ
కచున్నావు నీవెవ్వడవురావోరి॥ అనిరుద్ధబాణసంవాదము.

అ॥ నీయల్లుడనుమామా॥ బా॥ నీమామధేయంబేమిరా॥

అ॥ అనిరుద్ధుండుమామా॥ బా॥ నీతండ్రితేమిరావోరి॥

అ॥ మన్మధుండుమామా॥ బా॥ మన్మధుండుయీశ్వరునికంటెమం
టచేభస్మంబై పోయివుండలేదేమిరావోరి॥

అ॥ ప్రద్యుమ్నుండయియవతరించినీసఖుండగు శంబరాసురునిజంతుట
యెరుంగవామామా॥ బా॥ నీతాతపేరేమిరా॥ అ॥ శ్రీకృష్ణుండుమామా॥

బా॥ నీవిచ్చికివచ్చి యెన్నిదినంబులాయెరావోరి॥ అ॥ నాల్గునెలలా

౨౬ వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము.

యెనుమామా! బా! ఇన్నిదినంబులేలయున్నావురావోరీ॥ అ॥ నీకూతరునిబం
పితేయిప్పుడేపోయి వచ్చుచున్నానుమామా॥

దనువు - శంకరాభరణము - ఆదితాళము.

బా॥ గొల్లవాడవై మాబోటిగొప్పవారియెడటనిల్చి అల్లునివరుసాలు
దెల్పుజెల్లువటరా॥ అ॥ వాలాయమువనన్నుగొల్లవాడనిపలేవు-కరవాలమున
వేతుననీఫాలముబగులు॥ బా॥ అలముననీదుకరవాలముద్రుంచియునా - శూ
లముననిన్నునేల పాలుజేతునా॥ అ॥ నీశూలమనగ నెంతనీవెంత - వేములపల్లె
ఘాశుమండనాకుభీతిలేకముగలదా॥ బా॥ లేశమైననీకుభీతిలేదన్నవిడుతునేనా
గ. పాసముననిన్నుగట్టివేసితిపోరా॥

క॥ చిక్కరివెక్కడబోయెద । విక్కడనినుగాచుకొనగహితులుంగల
రాదిక్కుబుచూచినవిడుతునె॥ గుక్కనయసీపాశములనుగట్టితినిన్ను॥

వ॥ అనియనుగుద్ధునినాగపాశబద్ధునిగావించి బాణాఁడట్లుయె॥

ఆహావోరీచోవుదారీ యీనాగపాశబద్ధుడయిన యనిరుద్ధుండగొని
పోయి కారాగృహబద్ధుం జేయరావోరీ॥

చెగువువారివచనము । ఆగాగేగావింపుచున్నానుస్వామీ బాణాసురేం
ద్రా॥ వ॥ అనిశెలవిచ్చిబాణాసురుండేగినయనంతరంబయుపాకన్యశద్విత్రాం
తంబుతయునెరింగి॥ క॥ కన్నులబాష్పజలంబులు చన్నులపైవారుగవేగజను
దెంచివెనకపన్నుపాశవృక్షుడై కన్నుంగవమూసిమూర్చుకొన్నవిభు॥

వ॥ కనుంగొని యిట్లునిలపింపదొడంగె॥

ఉషాకన్యవచనము - ద్వీపద - ముఖారి.

సోమన్యధాకారహాసుకుమార- హామేరుసంధీరహారణశూర- హాసుం
దరాగారయబ్ధిగభీర- హాసుగుణోదారహాసుదువీర - కటకటామాతండ్రికిరి
నాక్కుకగుచు పరుతర గుహిపాశబంధసంతతుల బంధుకోపసంభరితాత్మ
డగుచు బంధించెనేనిన్నుపసిబాలుడనక- నీదుగాంభీర్యంబు నీదుధైర్యంబు నీదు
యాకార్యంబునీదుశౌర్యంబు- నీశాంతినీదాంతిసీతనుకాంతి- నీశేయసత్కృతి
నీదుయాశ్చర్యము - నీచిన్ననీవెన్నెనీసాంపుపెంపు - నీచక్కదనమునునేడెందు
బోయె-యెత్తివకలపుచెయ్గొగింప- గుత్తుపునాదైనగుబ్బిపోటులకు - నో
ర్యలేకట్టినీయసుగముపై నాటి - దుర్వ్యాశరములుదూరిపోవంగ - యేమనివగచి
తోయెటుసహించితినా - వేమరుయుపరతివేళయందు - లాలించిమద్భుజాలత
లబంధింప- వాలాయమునుగందువశరీరంబు- బంధురతరనాగపాశబంధముల
జంధింపగానెంతపరితపించితివా - మోహనాకారనీముఖవిలాసంబురాహువు
మ్రుంగినరాజబింబంబు- గతియున్నదక్కటాకళలెల్లదరిగి- వితతకారుణ్యయోపి

రాగగణ్య - తల్లిదండ్రులబాపితరుణులబాపి - యల్లబాంధవులనుయడబాపిత
 న్ను - తెప్పించిబాణునితీవ్రబాణముల - కొప్పించెనదియనియురుకోపముననుచూ
 డవోరాదిక్కుసుధలూలు మాట - లాడవోనాతోడయాత్మేశనీవు - నిండేవురు
 నుగల్గినిట్లువిధియు - భండనంబుననొంకబడుమనివ్రాసె - యేమందునాకింక
 నెవ్వరుదిక్కు - యీమందిరంబేలయాభోగమేల - యీతల్లిదండ్రులయీబంధుజ
 నులు - ఈతరుణీమణులీవైభవంబు - లేటికినాచెంతనీవులేకున్న - పాటింపనాపు
 ణ్యఫలమిట్టులయ్యె - నాపాలిదైవంబునానోముపంట - నాపెన్నిధానంబనాపట్టు
 గొప్ప - ఈశవేములపల్లెయీశునకెరు - లేశంబువనమీదలేదాయెనయ్యో॥

దరువు - ఆదితాళము - మారువ.

ప్రాణనాథాఅయ్యోనాప్రాణనాథా । ప్రాణనాథనాగపాశబంధ
 ములదాణునిచేగతప్రాణుడవైతివె॥ ప్రా॥ పున్నుచుచెందురుకన్నచెన్నగుమో
 మువన్నెదొరగినేలవ్రాలెనేమందు॥ ప్రా॥ వేములపల్లెనివేశునకునుద్రోహమే
 మిజేసితిమొగామనచుక్కటా॥ ప్రా॥

అనిరుద్ధునివచనము॥ క॥ అనియిట్లుకవిబుపించెడు । వనజాపదళాయ
 తాక్షివాక్యములెల్లక॥ విసికన్నులుజేరచియయ॥ వ్వనితంగనిపలెకదీనవడనుం
 డగుచుక॥ ప॥ ఓరనితరమియంతటివాసిక పూర్వకర్మవారింపంగా । శ్రీరా
 మలక్ష్మణులుమును॥ యారణమునపట్టుపడలేయహిపాశములక॥ వ॥ కాపున
 యింతపలికెనీస్వాంతంబున చింతచేయవలదువలదేయొఇంతియని యిట్లనియ
 ధుండు ఉషాకన్యనూరాచ్ఛునెడవినిబాణుండ॥

బాణునివచనము॥ ఆహాహాచొపుదారీఆహూటలాడవాడెవ్వడురా

చొపుదారివచనము - అనిరుద్ధుడుస్వామి.

బా॥ అనిరుద్ధుడుచరలబ్రతికియున్నాడేమిరావోరీ॥చె॥ బ్రతికియు
 న్నాడుస్వామి॥ బాణునివచనము ॥ అయితేవానినిశ్చేషంబుగావధియించుచు
 న్నాను పదపదరావోరీ॥

గీ॥ అనుచువెనలేచిబాణుడత్యాగ్రహమున । పట్టనముకేలనంకించిభ
 యదలీల॥ నరుగుజెంచియుననిరుద్ధు టైగాంచి॥ యట్టహాసంబుసేయుచునిట్టుల
 నియె॥ ఓరీయనిరుద్ధా॥ క॥ చీకె-తెవెక్కడబోయెద॥ విక్కడనినుగాచుకొనగ
 హితులుంగలరాదిక్కులుచూచినవిడుతునె । గ్రహననీశరముద్రుంతుకరవా
 లమునక॥ వ॥ యదిగోచూడరాఓరీ॥

ఉషాకన్యవచనము - దరువు - అబ . మారువరాము.

వలదుచంపవలదుచాప్రాణేశు॥ వలదుచంపవలదుచంపవలదు॥ వలదు
 నాప్రాణేశువధియింపనీకేమి॥ ఫలముగల్గునుగురుపదచులానచంపవలదు॥ ౧॥

మామనిముద్దుకుమామనియతిసుకు | మారులిసుందరాకామనిశూరుని || ౨ || ప || అల
వేములపల్లెహారిమనుమనినీయల్లుని | నాప్రాణవల్లభునిచంపవలదు || ౩ || నీపాదం
బులసాక్షిగానాప్రాణనాథుని | చంపవలదువలదునాయన్నా || ౪ ||

అనినబాణుండు || క || పొలితికన్యత్వమారడిపోవజేసి | కలములోపలతల
వంచుకొనునొనర్చి | రట్టు పెట్టితిపిట్టి || ౬ || పట్టనమున | రూపుమాపియయడకీర్తి
బావుకొందు || వ || యిప్పట్టనంబుచేమిశిరంబులుగొట్టిమీవలనంబట్టినయడకీర్తి
మట్టుబెట్టుమన్నానుచూడవేయమొకన్యా || ఉ || అపకీర్తియనగానెట్టిదినాయ
న్నా || బా || నీవుగర్భంబగుటకన్నాయడకీర్తియన్న సేవేయమొకన్యా || ఉమా
కన్యవచనము || గీ || కొడుకుగనజేయాశకుంతలకన్యయై | దాసరాజపుత్రివ్యా
సుగనదే | కన్యకుంతగనదెక్కునివ్వుగువల | జనకులేమియడయశంబుగనిది || వ ||
కావుననీకిదియపకీర్తిగాదునాయన్నా ||

బాణునివచనము || నాయగ్గలికటుబెగ్గడిలకశేగ్గులేని యగ్గజయానలమా
టయగ్గడించిన, బాణుండువియ్యుద్ధునాయగ్గలంబగుకోపంబులెగ్గురా - యగ్గదా
పాటనంబువేటునమిశిరంబులుయెగమీటుచున్నానుచూడవేయమొకన్యా ||

ఉ || నన్నువధియించినా వధియింతువుగాని నీయల్లునివధియింపకుము
నాయన్నా || బా || రాణినాసద్రోహంబుగావించినదురాత్మునిపంపగయెట్లుని
డుతునేయమొకన్యా || ఉ || రాణివాసద్రోహంబనగయెట్టిదినాయన ||

బా || వివాహంబులేని నీకుగర్భంబుగావించుటకన్నద్రోహంబున్నదే
మేయమొకన్యా ||

ఉ || వివాహంబులలో రాక్షసగాంధర్వంబులతిశయంబులుగాన నన్ని
తండు గాంధర్వవివాహంబున వరియించినవాడగాన యిదిద్రోహంబుగాదు
నాయన ||

బా || ఆహహఓరీ చెూపుదారియిప్పటికీతప్పుమన్నిచియాదంపతుల
జంపకవిడిచితినియ్యనిరుద్ధునిగొనిపోయి కారాగృహంబున బద్ధునింజేయరాట
రీ || చెూపుదారిమంచిదిబుద్ధిస్వామీ || క || అనియిట్లు సెలవొసంగియుదనుజేం
ద్రుండరుగజూచిదానవులంత || గొనిచనికారాగృహమున | యనిరుద్ధునిజేర్చి
రాగ్రహంబునదైత్యుల్ || క || యారీతినిజనునొహరు | కారాగృహబద్ధుజేయగ
నీశోకమున || నారీతినిజనగృహమున || జేరంజనిమానసమునచింతిలుచుం
డె || వ || అంతకడద్వారకాపురంబులోవృత్తాంతంబెట్టిదనిన || క || ద్వారక
లోననిరుద్ధునుమామనిషాకకుసుయదుసమాజమువగల్గె | గూరుచునొకవార్త
యునిన | నేరకచింతింపనాల్గునెలలరిగెన్మహా ||

వ || అంతసెక్కినాడు || రామకృష్ణులుసభకువచ్చుట - ద్వీపవం

శ్రీయదుకులవారిశిష్యులకీరణు, లాయతవణినిక రాంచితాభరణు, లార్క
పోషణులును త్తారిభీషణులు, శౌర్యధూషణులతి చతురభాషణులు, నగురామ
కృష్ణులుయతివైభవముల, పొగడొందు ద్వారకావర్ణినొకనాడు, పూసినిజా
స్నానమునకుబోదలచి, స్నానసంధ్యాదికసక్రియల్గడపి, వరవస్త్రభూష
ణావతులువేర్వేర, కరమర్ధిధరియించి కదలికంచుకులు, బంగరుబెత్తముల్బట్ట
ముందరను, సంగతితోడుతనదడిజడియ, రాజమార్గముబట్టిరావుణ్యపతులు,
లాజాక్షతలుజలలావణ్యమమర, హెచ్చువేములపల్లె యిశులీరీతి, సచ్చిరిసభ
జారవైరిమీరా॥ దరువు - ఆది - రేగుప్తి.

రామకృష్ణులువచ్చిరి-కొల్వకుబల-రామకృష్ణులువచ్చిరి॥ ౧ ॥ రామకృ
ష్ణులునెమ్మొములకస్తూరి-నామములునుమెరయసోమారకలనబల॥ రా॥ నీటు
లుమీరగనుసొగసైపల్లె-వాటులుజారగను - కోటిసూర్యులమించుటహాటకో
జ్వలరత్నకోటిరాంశులుదిశలదీటుకొన-బలరామ ॥ ౨ ॥ మల్లెపువ్వునెసోనలు
పైపైనజల్లుజల్లునగురియుచానలు. అల్లనలనరత్నహారములగియాడ - అల్లశ్రీవే
ములపల్లెనేలినబల॥ రామ॥

వ॥ ఇట్లుసభామంటపంబుజొచ్చి ద్వారకుంగాంచిరుట్లసిరి. ఆహూరీ
ద్వారకా॥ ద్వారకునివచనము॥ బుద్ధిపరాక్, ఆపద్భాంధవులారా, అనాధ
రక్షకులారా, దీనదయాపరులారా, దివ్యషంగవిప్రహులారా, రామకృష్ణులారా,
యేమిశేలవిచ్చుచున్నారు స్వామలారా॥

రామకృష్ణులవచనము. ఈకొల్వకుటంబునకు సమస్తపరివార జనం
బులున్ను వచ్చియున్నారేమోయీ ద్వారకా॥

ద్వా॥ బుద్ధిలందరువచ్చియున్నారయా స్వామలారా.

రామకృష్ణుని॥ వ॥ మాసింహాసనంబులెచ్చటయున్నవోయీ ద్వారకా.

ద్వా॥ ఇదిగో ఇక్కడనేయున్నవికూర్చోండి స్వామలారా.

రామకృష్ణులువచనము॥ ఆగాగెనోయీ ద్వారకా.

దరువు - మధ్యమావతి - ఆదితాళము.

కొలువైరి రామకృష్ణులు- కొలువైరి - రామకృష్ణులభిరామోన్నతవర
హేమపీఠములసోమారులవలె॥ కొలు॥ హేతులుసుతులుపురోహితులాశ్రీత
లు-భూపతులయతులుసన్నతితోగొల్వగ॥ కొలు ॥ వందిజనులకైవారములకు
ముదమందివారిష్టార్థములొసగుచుకొలు॥ భామలిరుగడలచావరలిడగను - వే
ములపల్లెనివేళులయిశులు॥ కొలు ॥

క॥ ఇచ్చెలువునబలకృష్ణులు । వచ్చిసభాసీనులయిన వార్తలెరిగియున్ ।
అచ్చగసరిగమపథయని । వచ్చెన్ నారదుడుశ్రీని వాసునికడకున్ ॥

నారదుండువచ్చుట - దరువు - ఆది - తోడి.

శ్రీనివాసానమోనమో - నమోశ్రీనివాసాయనమో - శ్రీనివాసాయ
యాశ్రితపోషణాయ- సామగానప్రియాయఘోరదానవసూదనాయ- తర్కుణ
ర్కుణర్కుణతా ర్కుణర్కుణతాతా ర్కుణర్కుణత ర్కుణర్కుణతకత
ధీగిణధో॥ శ్రీ॥ పక్షివాహనాయఅక్షయసాయకాయ మోక్షప్రదాయ ఫాలే
క్షమిత్రాయ- తక్కిణుకీణుకీణు తాకీణుకీణుకీణు తాతాకీణుకీణు తక్కిణుతక్కి
ణుతకతధీగిణధో॥ శ్రీ॥ సామజవరచాయస్తోమార్క-లోచనాయ వేములపల్లె
నివాసాయశ్రీశాయత ధణధణధణతాధణధణధణ తాతాధణధణతధణధణతద్ద
ణతారాధిపురిపుతా రాధిపహారితా రాచలసుతతారా మలతరతారా శారద
ధారా ధరఘనసావాబ్జపయః పారానారతుషారావార తుషారా పాండు
రోవారకీర్తివిస్తారసుందరాకారా- సుకుమారామణిహారా- రణశూరా-వేం
కటసుబ్బకస్తుతంబుల్లప్పుడు నీపల్లవపదము- అల్లననాదగుయుల్లముననుసం-ధిల్ల
జేసివిరి- మలెలుమొలలు- తెలనిజాబులు నల్లగల్వలునుల్లబ్బంబులు పూజజే
తుశ్రీనల్లభవేములపల్లె నివాసాశ్రీ॥

ప॥ యిట్లాకాశంబువలనదిగివచ్చునారదుంగాంచి బలభద్రుండుశ్రీకృ
ష్ణునకిట్లనియె॥ ఆహావోశ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము. ఏమిన్నాబలభద్రదా.

బలభద్రుడు॥ ఈవచ్చునారదమహామునీంద్రునిం దోతైచ్చి, యర్జున
నంబులోనుంచి యర్జున్పాద్యాదీవిధులంబూజించి, మనయనిరుద్ధుని వృత్తాం
తంబడిగి తెలుసుకొనవయ్యాతమ్ముడా శ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ మంచిబుద్ధి ఓలన్నాబలభద్రదా అనికృష్ణుండుదిగ్గవ
లేచి నారదునెరుగొని కరంబులు మోడ్చియిట్లనియె॥ గీ॥ వందనముబ్రహ్మపు
త్రా॥ వందనముశరత్పయోదవరరుచిగాత్రా॥ వందనముమాణిమిత్రా॥ వంద
నముచుహోగ్రకలుషవల్లిలవిత్రా॥ ప॥ మీకుపదివేలవందనంబులుస్వామీ నార
దమహామునీంద్రా.

నారదునివచనము॥ క॥ శ్రీరస్తునీకుఃజయ॥ శ్రీరస్తునస్తతైశ్యజితశుభ
యనః॥ శ్రీరస్తునీకుఃపద్మా॥ శ్రీరస్తుముకుందశౌరిశ్రీకృష్ణహరీ॥ ప ॥ సుఖీభవసుఖీ
భవదీర్ఘయుష్మతుడవై పర్థిల్లవోయాశ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ మహాభార్యముస్వామీనారదమహామునీంద్రదా యీ
రత్నపీఠంబునకుచ్చుండుము, ఈయఘ్నపాద్యాది పూజలు గ్రహింపుము
స్వామీ॥ నారదునివచనము॥ ఆహాగేనోయిశ్రీకృష్ణా॥ క॥ త్వేచమేసిభార్యలకును॥
త్వేచమేసిపుత్రులకును త్వేచమేసిశుక్ ॥ త్వేచమేసిపౌత్రులకును ॥ త్వేచమేసిభా

తృతకును తేచుమెక్కష్టా॥ నీదగుపుత్రమి తకళత్రభృతామాత్యః కర్ణంబునంద
రున్నుతేమంకచాశ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణనివచనము॥ క॥ స్వామీయేమనిచెప్పదు । నామగుపలుసుతులు
నేనుచాభాత్యవకుల్ । తేచుముననున్నవైనను । నామడికొకచింతబాడమే
నారదమానీ॥నారదునివచనము॥ భగవత్స్వరూపుండవైననీకు ఈచింతయెక్క
డనుంచివచ్చెనోశ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణనివచనము॥ విన్నవించెదనుస్వామీ, నారదునివచనము- అదియే
లాగోయిక్కష్టా॥

శ్రీకృష్ణనివచనము॥ నాదగుపాత్రుండైన యనిరుద్ధుడొక్కనాటిరా
త్రినిజాంగనాయుక్తుండై హంసతూలికాతల్పంబుననిదుఃఖపుచుండిచరునాడరు
ఁగోదయంబునకు నాకస్మికంబుగా మాకుంబులు పోయిన యతనింకానక॥

ఉ॥ చూచితమన్నిదేశములుచూచితమెల్లనృపాలవట్టముల్ । చూచిత
మాశ్రమావళులుచూచితమద్రినదీనదాపళుల్ । చూచితమెందుగానకనుస్రవకై
దనయ్యనిరుద్ధువార్తయుం । వోచినదెల్పినాదయిన దుఃఖముదీర్చగదయ్యనార
దా॥ వ॥ కాపునయ్యనిరుద్ధువృత్తాంతంబుజెప్పి నామనఃపకజంబునంగలకళల
కముత్యముస్వామీ॥నారదునివచనము॥ క॥ దీనులగానవభక్తా । దీనుడవయపుటి
నీవుతెలియనిమాటికై । దీనావననన్నుపరా । దీనునిగతినడుగనేలదేవయనం
తా॥ వ॥ యీధూమిభారంబునివారించుటకయ్యయవతరించినసాక్షాత్వీష్ణుండవుగ
దా, నీకుండెలియనియర్థంబుగలదా, అయిననాళ్లుపుంపుసంపాదింపంగోరియ
దుగుటమేలుకాదా, యదియట్లుండనిమ్ముయనిరుద్ధునివృత్తాంతంబు తెలియంజె
ప్పుకున్నాను-వినవోయిశ్రీకృష్ణా॥ శ్రీకృష్ణనివచనము॥ యేలాగయ్యస్వామి॥

నారదునివచనము॥ గీ॥ వినుముచితరేఖయానియడియొకనాటి । మచ్చజ
ల్లిగగనమార్గమునను । మంత్రశక్తికిదువనువనిగోనిపోయె । దానినిహిమయెం
చదరమెక్కష్టా॥ వ॥ యట్లుగోనిపోయిబాదాసురపుత్రయైన యషాకస్యకొ
సంగియది తనగృహంబునకుంబోయిన ॥ క ॥ పుదయాస్తయములెరుగక ।
మదవతియుకుమారవరుడుమదనోన్నాదం । జెడబొదలబెనగసతికై । కదరు
కొనకకొన్ననాళ్ళకుకైగర్భంబుకై॥ వ॥ యట్లుషాకస్యగర్భంబుదాల్చియున్న
నిరింగిబాణుండు సంగరంబునయనిరుద్ధుంబట్టివాగపాశబద్ధునింజేసి కారాగృ
హసిబద్ధునింగావించి యున్నాడోయిశ్రీకృష్ణ॥ శ్రీకృష్ణనివచనము॥ అనినార
దుండుచెప్పినవిని శ్రీకృష్ణుండు బలభద్రుగంగాంచి యట్లనియె॥

దరువు - అసావేరి - అటతాళము.

వింటివేమయ్యనిరుద్ధునివిధమెల్ల తెలియా - వింటివేఅనిరుద్ధుడంటా

చా వాసు స్మరింపజేసి దరనుండవొబలభద్రదా॥వింటి॥ ఆకారాగ్యహాములోపల
జిక్కియతడహార్నిశము । ఆకలిదప్పి శేనసురుసురనుచునుచీకాకుంబడియెంతశోక
మునొందెనో॥ వింటి॥ అల్ల వేములపల్లె శ్రీహరినమ్మిచాలా । తల్లిడండ్రులదలచిత
నసోదరులదలచి । యల్లములో నెంతయుడుకుచున్నాడో॥ వింటి॥

ఉ॥ చిత్రజుబోలువానీసుధికిందెడుమాటానీటువానిమేల్ । మెత్తనిమే
నువానిరుచియించిననవ్వులమోమువానినిక । చిత్రమునందలంచిననుశీఘ్రతనా
దగుమానసంబుహా । తత్తరమందివెన్వగలదాకోనుచున్నది యోమునీశ్వరా॥

వ॥ అట్టిసుకుమారుండయిన యనిరుద్ధుకుమారుండు కారాగ్యహంబు
ననుండుటవినిన యంతనుండియుచదరుచున్న నామనంబుకుదురుకొల్పుటకు
యూపాయంబెరిగింపుముస్వామినారదహహమునీంద్రదా॥ నారదునివచనము॥

నీవుసర్వజ్ఞుండవయ్యనుప్రసాద్యనిచందంబునడెందంబున తొందరబొం
దనేలనికకంబుగానీవు చక్రంబుధరియించితివేనిఈరేడులోకంబులుపడవడవడం
కవా, యింకయాలస్యంబేమిటికిబలభద్రసహితుండవయిపోయి బాణునింజ
యించి యనిరుద్ధునిందెచ్చుటకు యత్నంబుగావింపుమోయి శ్రీకృష్ణ॥

మంచిదిబుద్ధిస్వామి॥ నారదునివచనము॥ యేనింకపోయివచ్చుచున్నా
ననుజ్జయొసంగుమోయిశ్రీకృష్ణ॥

శ్రీకృష్ణునివచనము-మంచిదిస్వామి॥

నారదుండ సోవుట - తరంగము.

తక్కు-తాంతరితాకురుంతరి- ఆదియుగముననుత్పన్నమైక - వ్యాధుడగు
సోమకునిద్రుంచియె - వేదేదులుపద్మజునకొసగినటదయాకరా॥ తక్కు-తాంత
రితాకురుంతరి - పేర్నితోడనురాసులుమొరపెట్టక్షీరాంబుధిలోనదుమనుకూ
ర్గరూపముదాల్చిమందరకుధరమెత్తినమాధవా॥ తక్కు-తాంతరితాకురుంత
రి-అట్టేధూమియుచాపమట్టగ-చుట్టిచంకనబెట్టుకొనుదితి పట్టియగుహేమా
క్షుకోరకగొట్టివేసినసూకర॥త॥ దంభమునయాహేమకశివుడు డింభకునిబా
ధింపవేగమె-స్తంభమునజనియించియతనివిజృంభమణచిననరహరీ॥ త॥ తామ
సంబునవరుణపాశస్త్రోమములబంధించిబలిసిక - ప్రేమతత్పరమింద్రుకొసంగిన
వామచాభక్తావనా॥త॥ తాత్రమునముయ్యేడుమారులు - శత్రుయులఖండించి
దానము - పాత్రమనియాకశ్యపునకుసుధాత్రయొసగినభార్గవా॥త॥ కంధిబంధ
నజేసియాదశ- కంధరునిహరియించిమించినసుంత రాత్నజనేలుకొన్న వసుంధ
రాపథి గాఢువా॥త॥ దేవతలుప్రా-ర్థింపధరణీదేవిధారమునుమాన్యగనువసు-
దేవునకుజన్మించితొబల-దేవదేవదయానిధే॥త॥ కలితదివ్యప్రతాపబౌద్ధ-కలిత
ధూకబోవుశిరువును-వెలుయవేములపల్లె-శ్రీవేంకటేశదయానిధే॥త॥

(౫)

వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము.

33

క॥ ఈరీతిహరిని నెన్నుచు! నారదుడే తెంచెశోణనగరముజేర॥ ద్వా
రవతిగల్గువార్తలు! భోరునబాణాసురునకుబోధించుటకై॥ వ॥ ఇట్లుకాశంబున
నుండి భూతలంబునకుడిగ్గి సభామంటపంబుజేరవచ్చునారదుంగనిబాణాసు
రుండుదిగ్గునలేచి తనవేయకరంబులుముకుళించియిట్లనియె॥

బాణునివచనముగీ॥ వందనంబునీకువారిజాసనపుత్ర! వందనంబుశుభ్ర
వదనగాత్ర! వందనంబునీకువరయోగిసన్నిత్ర! వందనంబునుజనవనజమిత్ర॥

వ॥ నీకుపదివేలవందనంబులుస్వామీ నారదమహామునీంద్ర॥

నారదునివ॥ నీర్థాయుష్మంతుండవైవర్ధిల్లనోయీ బాణాసురా॥

బాణాసురునివచనము॥ ఈరత్నపీఠంబుమైగూర్చుండుడిస్వామీ॥

నారదునివచనము॥ ఆలాగేనోయీబాణాసురా॥

బాణునివచనము॥ ఈయర్ఘ్యపాద్యాదిపూజలుగ్రహించండిస్వామీ॥

నారదునివచనము॥ ఆలాగేనోయీబాణాసురా॥

బాణునివచనము॥ మీరుయెచ్చటనుండివచ్చితిరయ్యాస్వామీ॥

నారదునివ॥ ద్వారకాపట్టణమునుంచి వచ్చితినోయీ బాణాసురా॥

బాణునివచనము॥ వేమికార్యార్థమైవచ్చితిరి స్వామీ॥

నారదునివచనము॥ యాకృష్ణుండు ద్వాదశక్షౌహిణీబలయుతుం
డైపురంబుముట్టడివేయుటకు ప్రయాణంబైవచ్చుచున్నవాడుగావున యతని
తోయుద్ధంబుగావించుచున్నానో లేక యిరుద్ధునివిడిచి సంధిగావించుచున్నా
యని నీమనోభావంబుచెలియుటకై ఇందువచ్చితినోయీబాణాసురా॥

బాణునివచనము॥ క॥ పుట్టితిబలిదైత్యునకు॥ పట్టితిగౌరీశుపాదపద్మ
యుగంబు॥ గొట్టితిదిక్పాలురచెర॥ జెట్టితిరాజులనుయేనభేద్యబలము॥

వ॥ ఇట్టిజగజ్జిత్తుగునాకుగట్టువిలార్దూపట్టపుటెరుంగక యగ్గట్టు
దాల్చుగట్టడిమూకలంగట్టుకొని నాపట్టణంబుపయి॥ దండెత్తివచ్చుచున్నవా
డామేలుమేలట్టివానిచుట్టరికంబుగట్టిబెట్టి యతనితో సిద్ధంబుగ యుద్ధంబుగావిం
చుచున్నానుగాని యిరుద్ధునివిడువనయ్యెస్వామీ నారదమహామునీంద్ర॥

నారదునివచనము॥ నామనంబునకుసంతోషంబయ్యె నింకపోయివచ్చు
చున్నానయ్యబాణాసురా॥

బాణునివచనము॥ మంచిబుద్ధిస్వామీ॥ క॥ ఇటువలెనారదుడరిగినపటు
తరకోపాగ్నిధూమభయదోగ్రహా॥ కుటిఘటితాననుడయినిజ॥ భటవర్గము
చూచిపలికెబాణాసురుడు॥ వ॥ ఆహూదానవోత్తమలారా॥

భటులు, ఓహూయేమయ్యబాణాసురేంద్ర॥

బాణునివచనము॥ గీ॥ రామకృష్ణులుయదబలోద్ధానులగుచు॥ యరుగు

దెంచుదురట నేడుయతిరయమున । కోటవాకిళ్ళబురుజులకొత్తలముల । ప్రబలులయినట్టిశూరులభద్రపరచి॥ వ॥ మీగుకరితురగరధంబులాయంబుచేసుకొని సమరసనుద్ధులై హౌవృరికగల్గియుండరోయి॥

భటులు॥ మంచిబుద్ధిస్వామీ॥ అనిసమరసన్నాహంబుననుండునంతా॥

కృష్ణునివచనము॥ క॥ అచ్చటద్వారకలోపల । అచ్చుగనారదుడుజనిన యంతయుగోపం । బచ్చపడనట్టైబలికెను । క్రచ్చరబలరాముబూచికంసాంత కుడు॥ ఆహూయిఅన్నాబలభద్రా॥ బలభద్రునివచనము॥ యేమయ్యాతమ్ముడా శ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ మనయనిరుద్ధునివృత్తాంతంబు తెలిసెనయ్యాబలభద్రా॥

బలభద్రుడు॥ తెలిసెనయ్యాశ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ క॥ దండింతుకాత్రిపురాంతకు । దండింతుకాబాగు వేయుకరములకీర్తున్ । నిండింతుదిశలపౌత్రుకా । ఖండితముగఁజేతుబాలికామణి తోడ॥ వ॥ ఇంకయాలస్యంబుదక్కిసాంబసారణసాత్యకీప్రద్యుమ్నాదికుమారవర్గంబుతోకరితురగరధభటయుతంబుగాద్వాదశాక్షౌహిణీబలంబు నుండు వెడలించిసివును సమరసనుద్ధుండవైరావన్నాబలభద్రా॥

బలభద్రునివచనము॥ ఆలాగేనయ్యాతమ్ముడాశ్రీకృష్ణా॥

కృష్ణునివచనము॥ ఆహూయిద్వారకా॥

ద్వారకునివచనము॥ బుద్ధిపరాకుయేమయ్యా శ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ సకలసాధనయ్యతంబుగా మనరథంగాయత్తంబుజేసుకొనిరారాఓరీద్వారకా॥

ద్వారకునివచనము॥ ఆలాగేతెచ్చియున్నానయ్యాస్వామీ॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ ఇదిగోరథంబెక్కితినిశోణపురమార్గంబున నడిపింపఁబుద్వారకా॥ ద్వారకునివచనము॥ మంచిబుద్ధిస్వామీ ॥

క॥ అనిఒలయెతుడనుద్వారకు । డనువందగచిత్రగతుల యరదమున దుపకా । గనిహనిమెచ్చుచుయచ్చలి । తనయునిపురిచేరిపల్కెతాలాంకునితోకా ।

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ ఆహూబలభద్రా॥

బలభద్రునివచనము॥ యేమయ్యాతమ్ముడా శ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ బాణుండేఁగిశోణపురసమీపంబునకువచ్చితిమి. మననైవ్యంబులబురికొల్పి - యిప్పట్టణంబునుట్టడిగావించితామాఅన్నాబలభద్రా॥

బలభద్రునివచనము॥ ఆలాగేపదవయ్యాతమ్ముడాశ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునిదరువు - తోడి - ఆనితాళము.

పట్టుపట్టుపట్టుపట్టుడిఇప్పురములగ్గ - పట్టుపట్టుపట్టుడి॥ పట్టుపట్టుడి

ఇప్పట్టణముత్రోవలరి - కట్టుకట్టుకిచుట్టుముట్టడి వేసియులగ్గ|| ప|| ౧|| గోటలు
బురుజులు పెద్దకొత్తలములనూకవేసి - పేటలూటిజేసిలేదోటలుఖండించిలగ్గ||
ప|| ౨|| పాటించిశ్రీవేములపల్లెహరిదలచిఈక - వాటములువిరుగదంతి కోట
లూడిలగ్గ|| ప|| 3||

క|| ఈరీతి నేయుయదునైనా రావంబెరింగిబాణుడాస్థానంబుకోజా
రజనిపలెనిజపరి| వారంబునతోగభీరవాగ్జ్యంభణుడై|| ప|| అహహహహాన
ఓత్తములారా బలరామకృష్ణులు ద్వాదశాక్షోహిణీబలసమన్వితలై వచ్చి
మనపురంబుముట్టడిగావించి కోటలగ్గలుబట్టింపుచున్నారట వారిపైసన్నద్ధుం
డనయియుద్ధంబునకువెడలుచున్నాను మీరునుసమస్తసైన్యయుతంబుగా సమ
రసన్నాహంబుగావింపకోయి||

భటులవచనము|| ఆలాగేనయ్యాబాణాసురేంద్రదా|| ప|| అనియిట్లుబా
ణుండుసమరసన్నాహంబుగావింప తద్వార్తలెల్ల చారులచేవినిబాణాసురుని
భార్యయగురత్నవల్లి తనపతియైనబాణాసురునికడకువచ్చెను.

ద్వీపద- అంతబాణునిరాణియంబుజపాణి - సంతతశుకవాణిసయికత
శ్రోణి - కమలసన్నిభనేత్రికాంచనగాత్రి- భ్రమరకుంతలజాలభర్తానుకూల-
యననొప్పుచున్నట్టియూరత్నవల్లి- తనపతియగుబాణదైత్యకులేంద్రు - డనువం
దకృష్ణతోననిసేయగోరి- చనుదెంచితనసభాస్థలినుండుటయును- చారులచేవిని
పలజారియతని - చేరగాజనిబుద్ధిజెప్పంగదలచి- దైత్యభామినులుకొందరుముం
డునడువ- ముత్యాలగొడుగులుముగుదలుపట్ట- కమనియ్యరత్నసంఘటితవిచిత్ర
విమలసద్భూషణవితతులుమెరయ - కుచములహారముల్ గుమిసియాడంగ - రచ
నతోవింజామరలుసతులులిడగ- కురుచయాపయ్యెదకొంగుదూగాడ - మెరుగై
నయాశరన్నధ్యమేఘమున - సరవిచరించెడుశశిరేఖయనగ - సరిగంచువెలిపట్టు
శాల్కేల్లుసుంగు- నిడిపాగ్రవిభుజాడనెలమినంగనల - నడుగుచుజనుదెంచియ
వనిపైశిరుల- విలసిల్లుచున్నట్టివేములపల్లె - నిలయునెమ్మనముననిల్చియిట్లనియె||

దరువు - ఆది - భరవి.

ఇంకేమిసేతునోటయమ్మ - ఇంకేమిసేతునేయిందీవరాక్షుడు - కొంక
కమనపురముకొల్లబెట్టెనట||యిం|| రట్టడిమూకలగట్టుకకృష్ణుడు - చుట్టుముట్టి
లగ్గబట్టింపుచున్నాడట||యిం|| ధరణిలోవేములపల్లెధామడోశాశితో దుర
ములోనెదురింపదర మెనావిభునకు||యిం||

క|| చూపరెనాప్రాణేశుని- చూపరెనామోహనాంగు చూపరెవిభు
ని||-చూపరెనాదుమనోహరు - చూపరెబాణాసురేంద్రునుందరులారా||

దరువు - శుద్ధకాంధోధి - ఆదితాళము.

చూపరెనా పాణినాధు॥ చూప॥ చూపరమ్మలారా మీరుకోపముశా
యక-నాపైనా పతియోబాణదైత్యనాధుజేరిచేడలార॥ చూ॥ క్రద్ధతానాగపా
శబద్ధుడైనట్టియని-రుద్ధువిడువుమనిమంచిబుద్ధిజెప్పేనునమ్మలారా॥ చూప॥ యిల
నుశ్రీ వేములపల్లె యీశుతో వైరమింక - వలదువలదువలదటంచు పలుమరుబో
ధింతునివుడు॥

వ॥ ఓకొమ్మలారా నా పాణినాధుడైన బాణాసుగేంద్రుండెచ్చటను
న్నాడో చూపరమ్మా॥ చేలులవ॥ ఇదిగో యిచ్చటనేయున్నాడు చూడవమ్మా॥

రత్నవల్లివచనము॥ క॥ అనియిట్లుచెలులుజెప్పక । పనితనప్రాణేశుజేరి
వినయంబొప్పక । యనెనపుడురత్నవల్లియు । మునుకొనితనకిరయుగంబుమొగి
చినరేంద్రా॥ క॥ వందనమునురకులేశ॥ వందనమాశ్రితగీతీశవైరివినాశ॥ వం
దనముజితశురేశ॥ వందనమిదెదైత్యవంశవార్ధినిజేశ॥

వ॥ మీకుపదివేలవందనంబుల స్వామీ బాణాసురేంద్రా॥

బాణునివచనము॥ క॥ నీదగువల్లన్నులకును । నీదగుకుచకుంభములకునీ
కీర్తిడకుక॥ నీరదహాసముకాశీ॥ ర్వాదముగా వింతునిదిగో వారిజనేత్రి॥

క॥ యెన్నడును చాదుకొల్వన । కెన్నికననుజేరవివుడుయేతెంచుపనే ।
మున్నదొనాకుండెల్పుము । పన్నగరాట్సుదృశవేణిపరభృతవాణీ॥ వ॥ నీకొల్వు
కూటంబునకువచ్చినపనియేమోచెప్పవే ఓరత్నవల్లి॥

రత్నవల్లివచనము॥ ఆలాగేవిన్నవించెదను స్వామీవినము॥

గీ॥ దేవయవధరింపుదేవకీదేవకీవిష్ణుడుదయమయ్యెకృష్ణుడనగ । వల
వదతనితోడవైరంబుగొనిగెల్వ । వశముగాడెత్రిపురవైరికైన॥ వ॥ యతండుభూ
భారంబువారింతుటకైయవతరించిన సాక్షోద్విష్ణుండుగానెరుంగుము స్వామీ ॥

బాణాసురునివచనము॥ గీ॥ కన్నవారివిడిచికంసభీతినివంద । జేరియచ
టజారచేరవృత్తి॥ యెలమిగొల్లవారియెంగిల్లుగుడుచుచు- వెలదితిరుగువాడు
విష్ణుడటవే॥ వ॥ యతనివిష్ణుండనినమ్మజాలనే ఓకొమ్మా॥

రత్నవల్లివచనము॥ విష్ణుండగుటకుయతండానర్చిన యమానుషంబుల
గుకార్యంబులేసాక్షిస్వామీ, బాణునివచనము, యమానుషంబులగుకార్యంబు
లనగానెట్టివేఓరత్నవల్లి, రత్నవల్లి-బాణాసురులసంవాదము.

సీ, బాలుడైపూతనబరిమార్చుటెరుగవా - అడుదానిసిజంపుటదియు
నేంత-ధట్టించిశకటునిదన్నుటెరుంగవా బండేనిదన్నుటబంటుతనమే - బలియు
తృణౌవర్తుబడవైచుటెరుగవా- సుడిగాలినొడియుటసూరతగునె- క్రూపించిమ
ధులగుల్చుటెరుంగవా - నూకులగుల్చుటవహేమయగునె - గోవులనుగాచు
చుండిబృందావనమున బకునిద్రుంచుటయెరుగవేపాణినాధ - కొంగనువధించు

టదియెంతగొప్పవానిశౌర్యమెన్నకునాచెంతచంద్రవదనా॥ క॥ ఖరుడనుదైత్య
కులేంద్రుని బరిమార్చినయట్టిబాహుబలమకవినవా । ఖరుడనగాడిగెవానిక ।
బరిమార్చుటబంటులనమెదదృదళాక్షి॥ క॥ ధాత్రికగోవర్ధనమను । ధాత్రీధర
మెత్తినట్టిదైత్యమువినవా । ధాత్రీధరమనడల్లిక । మాత్రంబదియెత్తుకెంతవదగ
జగమనా॥వ॥యతందుసామాన్యుండనితలంచియున్నానేవోరత్నవల్లి॥

రత్నవల్లివచనము.

ద్విపద* వినుపంతుప్రాణేశవిశదంబుగాను - వినుమానారదాచేతవింటి
నేతొల్లి - కాలుండుసశ్రయగమునేయంచుండివాలాయమునుప్రాణివధజేయ
కున్న-యంతంబునొందకయమరులైజనులు - యంతకంతకువృద్ధియెసభూదేవి-
ధారమోర్వగలేకభరమునబోయి - నారాయణునిపాదనలినముల్లేరి- వినుతిసే
యగమనవిష్ణుశేవుండు - యనువొందభూమికినభయంబొసంగి-ఎనుదేవదేవకి
వరగర్భమునను- పసుధమైజన్మించివారకనతడు- గావించినట్టియాఘనశౌర్యమె
ల్ల-దేవమీబుద్ధికితెలియనేతెలుసును-యిదిగాకచెప్పెదనింకొకకవార్త-పదపడివి
నుముసోప్రాణేశతొల్లి-తడయకమత్స్యవతారంబుదాల్చి- బదపడిసోవకుబ
ట్టినధించె - కూర్మమైనుందానకుధరంబుమోసె - పేర్చితోఁఘాణియైభీకరదం
ష్ట్ర - ధారచేవిదళించెతగహిరణ్యాక్షు - ఘోరమానవమ్మగాకృతయువసీం
చి-హేమకశ్యపుద్రుంచియేలెప్రహుష్ణుడు-వామనుడైపుట్టివంచించిబలిని-భూమి
యెల్లనుగొనిపురుహుతుకొసగె- రాముడైజనియించిరాజులద్రుంచె - రాము
డైరణమునరాజులగూల్చె - రామకృష్ణాకృతిరహిగాంచెనిపుడు - యతడాదివి
ష్ణుండుయతడవ్యయండు - యతడునిరామయఁడప్రమేయండు-యతడువేము
లపల్లెహారియైనవాడు-యతనిగెల్వగనీకునగునెప్రాణేశా॥

దరువు - ఆది - మారువ.

వలదువలదుప్రాణనాధా- వైరముశ్రీకృష్ణుతోను - యిలనుగావబట్టిన
ట్టియీశుడుశ్రీశుడాతడు॥ వ॥వామనుడైబలియజ్ఞవాటమునకరిగియతని - తామ
సమునబంధించినతామరసాక్షుడాతడు॥వ॥ధరణీశ్రీవేములపల్లెధాముడైన- శ్రీ
కృష్ణునిశరణుజొచ్చిబ్రతుకుమునీశరణములకుమొక్కెనిపుడు॥ వ॥ యమ్మహాను
భావుండైశ్రీకృష్ణునిశరణుజొచ్చిప్రాణంబులుగాచుకొనుముప్రాణనాయకా॥

బాణునివచనము॥క॥ భూతలముబోవబట్టిన । భూతవయఁడస్సదీ
యభుజనాశముకై । యేతంచేశరణుజొచ్చిన । యాతండెటునన్నుబోచునం
బోజముభీ॥ వ॥ యతండుదైత్యాంతకుండనిసమాఖ్యవహించి దైత్యుండనైన
నన్నెట్లురక్షించునేవోరత్నవల్లి॥

రత్నవల్లివచనము॥ క॥ పగవానితనయుడనుచును । పగయించుకలేక

బ్రోచెప్రహ్లాదుక్యపత్ । పగవిడిచిశరణజొచ్చిన । తగగవిభీషణునకభయదా
నబీడే ॥ వ. అట్టిప్రహ్లాదవిభీషణులు దైతేయులుగా దావారలరక్షించియుండ
లేదానర్వసముడయినయతనికి పగచెలుములుగలవా వోప్రాణనాథా॥

బాణునివచనము॥ క. పురహారునిపాదపద్మము । లరిమురిభజించునే
నుయలదీనుకనై । మురహారునికెట్లుమొక్కుదు । తరుణీనాశరమువంచిదాయ
లుగగ ॥ క॥ మాధవునిగెల్తులేదా । మాధవునిచేబాలిసిమోక్షమార్గముకందు ॥
గాధలునాతోపెక్కులు । బోధింపకుమిట్టితుచ్చబుద్ధులుతరుణి॥ వ॥ యాయగా
ధంబులైనబోధంబులునాచెవిజోరపు చాలుచాలుంక. నీమందిరంబునకుంబో
వెనోకుందరదనా॥ గీ. అనిరత్నవల్లియతిభీతిచి త్తయై । సతికియడ్డమాటబలుక
వెరచి । చనియె వేగలనదుసదనంబుజేరగ । బాణదైత్యుడనికీబయనమయ్యె॥

యూశ్వరుడుయద్ధానకువచ్చుట.

ఉ. కోటిశశాంకులాకర యెడకూడినయట్లును ప్రభవదిశల్ । దీటు
కొనంగనిల్లవదీచలితోర్నివిఘట్టవంజటా । బూటమునందునిల్వకకిశోరశాకరు
దాననంబుపై । మాటికజేరవచ్చెను నువూపతిబాణునిగొల్వుజేరగ ॥

దరువు - తోడి - ఆదితాళము.

వచ్చెనుసదాశివుడు- బాణునికడకువచ్చెనుసదాశివుడు - వచ్చెనుసదా
శివుడచ్చగతనవెంటవచ్చు ప్రమధులతోడా-ముచ్చటలాడుచు॥ వ॥ జడలలోమి
న్నేరుసగము మేనుగౌరు మెడనవునకలపేరుమెరయబాణునికడకు॥ వ ॥ కరిచ
ర్మచేలముకన్నున్నఫాలముకరముసశూలము- గల్గిబాణునికడకు॥ వ॥ ధాత్రివే
ములపల్లె ధాముడైవశౌరి-మిత్రుడుయబ్బలిపుత్రునిసభజేర॥వ॥

వ. యిట్లువచ్చిన శివుంగాంచి గద్దియడిగ్గికరంబులుమోడ్చి బాణుండిట్లనియె॥

బాణునివచనము॥ గీ॥ శరణుశరణుసూర్యకశివాయుసమనేత్ర । శరణు
శరణుగోత్రదాకళత్ర । శరణుశరణునీకుశరదభ్రమగాత్ర । శరణుశరణుధ
నదసఖిపవిత్రా । నేసేయువందనంబులుకొనుముస్వామి॥

శివు-అలాగేనోయి బాణాసురా.

బాణు యీరత్నపీఠంబున గూర్చుండుముస్వామి.

శివు-అలాకేనోయి బాణాసురా.

బాణుయీ రర్ఘ్యపాద్యాదులుగైకొమ్ముస్వామి॥

శివు-అలాగేనోయి బాణాసురా॥

బాణు మీరిచ్చటికివిజయంచేసిన పనియేమయ్యాస్వామి॥

శివు- నీవుశ్రీకృష్ణునిపై యుద్ధంబు సేయనోవుచున్నావని తెలిసినీకుసహా
యంబగుటకువచ్చినోయి బాణాసురా. బాణు-మంచిదిబుద్ధిస్వామి॥

శివు, యిదిగో కుమారాదిప్రమథగణంబులతో యుద్ధంబునకు వెడలుచు
న్నానోయి బాణాసురా॥

బాణు- ఇదిగోయేనునుయసురగణయుతుండనై మీవెంటవచ్చుచున్నాను
పదపదండుస్వామి॥ శివు-ఆలాగేనోయిబాణాసురా॥

దరువు - మధ్యమావతి - ఆదితాళము.

నందివాహనుడైవెడలెహరుడు - యుద్ధమునకునునందివాహనుడైవెడలె
హరుడు॥నం॥ నందినెక్కియానందముతో బాలేందుధరుడు గోవిందునిమీదను
నంది॥నం॥ జడలలోగంగబొంగుచుండా ధావశ్యమైనయొడలభస్మముమెరయు
చుండా-బడిబడితనవెంబడిప్రపథులుకడువడినడువగచిడముడిపాటున ॥ నం॥
వాలాయమనురేంద్రుబ్రోచుటకువేములవాసుడౌ శౌరితోబోరుటకు కేలను
భయదాభీలంబగునిడశూలము ద్రిప్పుచునీలకంధరుడు॥నంది॥

వ॥ యిట్లువచ్చిరణాంగణంబుజొచ్చివృషభంబును శ్రీకృష్ణునియరదం
బునకెదురుగాబరవుచు శివుండిట్లనియె॥ ఆహావోయిశ్రీకృష్ణా॥
యేమోయి యీశ్వరా॥ శ్రీకృష్ణునివచనము॥

శివునివచనము॥ సీ॥ చోరవైవారిలోజొచ్చిడాగిననైన కూర్మమైగిరి
క్రిందకుదుగుకొనిన । పందివైమేదనిక్రిందికిదూరినకంఠీరవాక్యతిగానబడిన । గు
జ్జురూపంబుచేకొనిభిక్షుమెత్తితిభూసురాకృతితోడభువిదిరిగిన । కోతులసంగ
డిగూడిన ర్తించినదుక్కిమోపైయూరుచున్నకొనిన । పొలతులవ్రతంబుజెరు
పంగబోయికలికి । తనముజూపినవిడుతునేతారణేతు । ప్రణయకాలాగ్నితులిత
మద్యాణపాశబద్ధుగావింతు బాణునిపగయతండు॥

వ॥ రారావోరీ శ్రీకృష్ణా॥ శ్రీకృష్ణునివచనము॥

సీ॥ రహిమాన్పరతౌధ్వరప్రయోగము కాదుఘనమదస్త్రప్రయోగం
బుగాని॥ఆర్పతదీయహిమామాగ్నికీలలుగాదు ఆస్పదీయోగ్రబాణాగ్నిగాని॥ హ
రిషంపతత్సుక్సువాజ్యధారయుగాదునశిశాత్రవశక్రధారగాని । వట్టుపెట్టు
గతదామ్నాయఘోషముగాదువహర్జివషద్ధుఘోషగాని । వీరభద్రాకృతి
యుగాదువిజయమంద - భయదశ్రీబలభద్రాకృతియుగాని - మారుడనుగానునీ
కంటిమంటగాగ - రుద్రవినుదేశకీకుమారుండగాని॥

వ॥ ఇట్టిహముందర నీసాహసంబుసాగదోయీ ఈశ్వరా॥

శివునివచనము॥ ఐతేబ్రహ్మస్త్రంబును, వాయువ్యాస్త్రంబును, ఆగ్నే
యాస్త్రంబును, పాశుపతాస్త్రంబునుక్రమంబుననీపైబ్రయోగింపుచున్నాను
చూడవోయి శ్రీకృష్ణా॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ నీయస్త్రంబులకు ప్రత్యస్త్రంబులు వచ్చుచున్నవి

చూడవోయి ఈశ్వరా॥ తాంతయునా అనియుద్ధముచేయుట॥

శ్రీకృష్ణునివచనము.

ఆహవోయి ఈశ్వరా, బ్రహ్మస్త్రంబుచేతనున్నవాయవ్యాస్త్రంబుప
ర్వతాస్త్రంబుచేతనున్న, ఆగ్నేయాస్త్రంబు వారుణాస్త్రంబుచేతనున్న,
పాశుపతాస్త్రంబు నారాయణాస్త్రంబుచేతనున్న, క్రమంబునంద్రుంచితి
నింక-సమ్మోహనాస్త్రంబుప్రయోగింపుచున్నాను చూడవోయి ఈశ్వరా॥

అదియేలాగోయి కృష్ణా॥ తాంతయునా అనియుద్ధముచేయుట॥

క॥ ఇక్కరణి కృష్ణుడేసిన । నిక్కపుసమ్మోహముననుటలాక్షుడుతా॥
నుక్కచెడిమూర్ఖునొందియు । గ్రక్కనవృషభేంద్రమూపురముపైప్రవాలె॥

గీ॥ హరుడుసోలుటయుచుయాతనిపైవ్యముల్ । విచ్చేయడుబలములువెం
టనంట॥ నదియును నెరిగిచారులబ్యాణుకడకేగి । పలికిరపుడుతోట్రుపాటుతోడ॥

చారులవచనము॥ బుద్ధిపరాకువోబాణాసురేంద్రదా, మనయాశ్వరుండు
శ్రీకృష్ణునిసమ్మోహనాస్త్రంబుచే మూర్ఛియైనయ్యాస్వామీ బాణాసురేంద్రదా॥

బాణునివచనము॥ యింకాయేలాగురావీరి॥

చారులవచనము॥ కుమారస్వామిప్రద్యుమ్నుడేవోడిపోయెనుస్వామీ॥

బాణునివచనము॥ యింకాయేలాగురావీరి॥

చారులవచనం॥ యదుగణంబుచేప్రమభగణంబులుపొరిరయ్యాస్వామీ॥

బాణునివచనము॥ వోహూకుంపకర్ణా, వోహూకుంభాండా, శ్రీకృ
ష్ణుమీదయుద్ధంబునకిదిగో వెడలుచున్నాను, మీరును వాదశాస్త్రోపాణీబలస
మేతులై వెడలుండోయి, వారజు, మంచిబుద్ధిదేనుస్వామీ॥

బాణునివచనము॥ ఆహవోయి సారథీసమస్తసాధనయుతంబుగా
రదంబాచుత్తంబు చేసుకొనిరావోరీ॥

సారథి బుద్ధి ఆలాగేతెచ్చియున్నానుస్వామీ ఈరథంబెక్కివెడలండిస్వామి॥

బాణునివచనము ఆలాగేయెక్కియున్నానెయిసారథీ॥

క॥ అరథమెక్కియుబాణుడు॥ ఘనబేరీరథతురంగకరిభటరక్షముల్ ।

ఎనువీధివికలునిండె॥ జనుచునునిజభటులకనియెసరభసప్రతి॥

దరువు - తొడి.

రండురండ్లోయి- రండురండుయదుగాజుపైవ్యముల భండనమునకడి
ఖండలుచేతను॥ రం॥ కరులహరులభీకరులదొరలను పరిపరివిధములపరి
యలుజేతము॥ రం॥ వెక్కసముగశ్రీవేములపల్లె హరిచిక్కుపరచియునుగ్ర
క్కునవత్తము॥ రండు॥

వోహూకుంపకర్ణా వోహూకుంభాండా యివచ్చుయద బలం

(౬) వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము. ౪౧

బులమదంబణంచండోయి॥ ౪॥ మంచిబుద్ధిస్వామి అనికూపకర్ణకుంభాండులు
యనుస్వైయంబులపైగవయునెడ బలభద్రుండు

బలభద్రునివచనము.

క॥ ఓగోరీదైత్యులారా॥ బోరునయదుస్వైన్యములను బోదివెదరహాహా॥
రారండుక్షణములోపల॥ నీరాయుధనిహతిమిమ్ము శీరములద్రుంతు॥

రా॥ రాండోయీదానవులారా॥ తాతముయుణ అనియద్ధముచేయుట
అట్టిసంగరంబున బలభద్రునిచేకూపకర్ణకుంభాండులు గూలినంగనుఁగొనిబా
ణుండు॥

బాణునివచనము. క॥ యేడీకృష్ణుండనువా॥ డేడీత్రిపురాసురారిసేపడ
చినవా॥ డేడీవానియురస్థలి॥ గాండించెదకనకలిప్తఘనకాండముల॥

వ. ఆశ్రీకృష్ణుండనువాడేడిరావో॥

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ చ॥ నిలునిలువోయిబాణరజనీచర శేఖర నేనెకృష్ణు
డ॥ నలవియెనీకునంగెలువయరగశతోగ్రసుదర్శనాహరి॥ కలిశమువ్రేటు
నంవిరిగకూలుకులచలశృంగవట్లనీ॥ తలయిలగూల్చిభాలు త్వరితంబునబంధప
ముక్తుజేసెద॥ వ. నిలువునిలువువోయిబాణాసురా.

బాణునివచనము.

ఆపశ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము.

యేమోయిబాణాసురా.

బా॥ నీ॥ ఆక్రమింపగబలి యజ్ఞవాటముగాదు ధూరిభీకరిరణ భూమి
గాని॥ చేబూపమాతండ్రిచేతిధారయ॥ గాదుదారుణమృద్యాణధారగాని॥ విన
గబుత్విజసామవేదనాదముగాదు శిరశవారిణబృంహీతములుగాని॥ బాగాన.
యాగప్రయోగంబుగాదెన్నయస్సవస్త్రప్రయోగతిశయము॥ సోమరసపా
నమిదిగాదుసౌకిగ్రోల॥ భయదశాత్రవదళితభీభత్సరసము॥ గాననీవేడయీ
ఘోరకదనమేడ॥ గెలుపుగొనుపడవేగంబతొలగుకృష్ణా॥

క. దోసంబెచకబలినిజ॥ వాసంబునకరిగినివ్రవరుచేషమన॥ భాసిలు
యాతనిసిరియు॥ మోసంబునగొనినయట్ల మురియకునుచట॥

వ. అట్టమాయోపాయంబునిచ్చటనాగనివ్వనోయి శ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ క॥ అసురాధమరణశూరుడు॥ పొసగంగాతన్నదా
నుపొగడుకొనునెయా॥ కశమునసురలునుతింపగ॥ విసువకఖండింతునీదువేయు
కరంబుల్॥ వ. నీకుసహాయులైవచ్చినశివునిపాపెరింగియు మూర్ఖత్వంబుననేల
నాతోపెనంగటాచెదవు యింకనైనబుద్ధికలిగి యనిరుద్ధునివిడిచినామరుంగుజో
చ్చి ప్రాణంబులుకాచుకొనవోయి బాణాసురా.

బాణాసురునివచనము. క॥ పగజానిమరుగుజొచ్చునె॥ మగవాడెవడైన

౪౨ వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము.

యట్టిమాటలుబలుకఁ తగవానగవానాతో | ఖగవాహనచూడునాదుకరలాఘ
వముకొ॥వ॥మత్స్యహ సధుజాదండమండిత కోదండవిముక్త ప్రచండకాండంబుల
నిన్నుకడిఖండంబుగాచండిమాతండ్రికబంధించిన పెగదీర్చుచున్నాడనుగాని య
నిరుద్ధునివిడువనొయ్యిశ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. ఐతేనాకరలాఘవంబుబూడవోయిబాడాసురా.

బాణునివచనము. అయితేనాకరలాఘవంబుబూడవోయిశ్రీకృష్ణా.

తాంతధణ తాంతధణ అని యుద్ధముచేయుట.

క. సురలునుతింపగనిర్వరుదురమిటుగావించుచోటదోర్బలమెసగఁ

హరిబాణునినిజకరముల విరధునిగావించియతడువిననిట్లనియె.

శ్రీకృష్ణునివచనము॥ గీ. తోడువచ్చినశంఘండుతొలగనీదు | బాణజా
లంబులన్నిష్ఫలతశెండె|సూతరధరధ్య కేతువుల్పూర్ణమయ్యె| యింకదిక్కులు
చూచినయేలవిడుతు॥

గీ. ఇట్లుబలుకుచున్నయిందీవ రాక్షుతో | పోరుటకునుపారిపోవుటకును
వశముగాకయున్నవార్తలువినివాని| జననియరుగుదెంచెసరభసమున॥

దరువు - నాట - రూపకము.

ఇదిగోకోటరవచ్చెను-గణభూమికి. ఇదిగూకోటరవచ్చెను - ఇదిగూ
కోటరవచ్చెనదయతబిత్తరై-యడుస్సైన్యములభారగడిమియార్చుచును॥ తో
రంపుకుబ్బలుతోడలపైవారలగ- మూర్ఖుడునుపండుముదిమోమునను మెరయ॥
యి పల్లకెంట్రుకలుర్విపైకొనల్లిరాడ- అల్లవేములపల్లె హరికినెదురుగను॥

వ. ఇట్లువచ్చుచున్నకోటరంగని శ్రీకృష్ణునకుబలరాముండిట్లనియె.

క. బిత్తలియగుకాంతలతల| యెత్తికనుంగొనినదోషమెంతురుసుజనుల్|

యిత్తనిదలుముకృష్ణా| వత్తముయిదిబోవవైరులంగెల్వంగఁ

వ. ఇప్పుటికివెనకకుమరలవయ్యా తమ్ముడా శ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. మంచిది అలాగెనన్నాబలభద్రా.

క. ఈరీతిహరిమరలిన|యారగబాడాసురుండుయతదీనుండై| పాం

పుదిదొచ్చికొల్వఁ| జేరంజనితనమనమున జింతిలుచుండె.

కృష్ణునివచనము. ఇట్లువచ్చిపోయినరాక్షసియెవ్వరన్నా బలభద్రా.

బలభద్రునివచనము. కోటరయనిపిల్లరయ్యాతమ్ముడా శ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. వివస్త్రయైయాలవచ్చెనయ్యా బలభద్రా.

బలభద్రవచనము. నీశరాసారంబులం జిక్కినబాణునకు పారిపోవనవ

కాశంబుగల్గినట్లుగా నటువచ్చెనయ్యాతమ్ముడా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. బాణాసురుండేడన్నా బలభద్రా॥

బలభద్రునివచనము. ఇదేసందుగా పారిపోయి పురంబుజొచ్చెనయ్యా
తమ్ముడా శ్రీకృష్ణా. శ్రీకృష్ణునివ. తిగియెప్పుడువచ్చునన్నా బలభద్రా.

బలభద్రునివ. ఇంతలో నేవచ్చుచున్నాడయ్యాశ్రీకృష్ణా.

బాణాసురుండు మరల యుద్ధమునకువచ్చుట.

క. అనునెడసన్నద్ధుండై యనువందగనరద మెక్కియతులితభేరిధ్వనులె
సగహరినివేదకుచు చనుడెంచెనుబాణుడధిక సంరంభమునన్.

దరువు - నాట - జంపె.

ఏడిమత్స్యకృతుండేడి- కూర్మకృతుండేడి-కోడాకృతుండేడి- నర
హరియు॥ఏ॥ ఏడివామనరూపుడేడిభార్గవరాముడేడి - శ్రీరాముండుఏడి హల
ధరుడు-ఏడిచౌద్ధాకారుడేడిశ్రీకలియును - ఏడివేములపల్లెఈశుడౌహరియు॥

అహహశ్రీకృష్ణా॥ శ్రీకృష్ణునివచనము. ఏమోయి బాణాసురా.

బాణాసురునివచనము. క॥ వచ్చితిసన్నద్ధుడనై వచ్చితిచతురంగముల
నువ్రయ్యలుగాగన్ గుచ్చితి నాదగుశరముల పిచ్చలవిడినీదు మేనవిష్వక్సనా.

వ. ఇదిగోవచ్చితి నోయీ శ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. క॥ మీసముమూతినగల్గియు మోసంబున పారిపో
యిమొగనానివలెన్ రోసమునమరలితాభళి నీసరిశూరుండుగల్గు నేధువిలో
నన్॥వ॥ పారిపోయియంతటలోనే ఈశూరత్వంబెవ్వరివలన సంపాదించుకొ
నివచ్చితివోయి బాణాసురా. బాణునివచనము.

క. వినుగెలుపునునోటమియును | వనజేతుణగల్గునెంత వారికినైనన్ |
మునుకాలయవనుడనివెను | కొనబారియునీవు శైలగుహలోజొరవే.

వ. యెటువంటిశూరుచై ననుజయాపజయంబులు సమంబులైయుండు
నిందులకునొకరికొకరుతిరస్కరింపంబనిలేదుయదియట్లుండనిమ్ము ప్రళయకాల
కీలికీలాభీలవిశాలవాలమ్ముల నిన్నీ నేలందూలింపుచున్నారారావోరి శ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. ఆలాగెనోయీ బాణాసురా.

తాంతర్యుణ అనియుద్ధముచేయుట.

అంతకృష్ణుండిట్లనియె- ఓయిబాణాసురా నీవుప్రయోగించినబాణంబు
లన్నియు మదీయార్థచంద్రాస్త్రంబులంగొట్టివేసితి నింకచైత్యలోక భీకరించైన
ఈచక్రంబుచే కరచత్వయావశిష్టంబుగానివేయుచేతులు నరికవేయుచున్నాను
రావోయి బాణాసురా.

బాణునివచనము. అదియేలాగారారా శ్రీకృష్ణా. తాంతర్యుణు అని
యుద్ధముచేయుట. కృష్ణునివచనము.

క. చేతులుతెగిధూతలమున | యాతతగతిబడితివింక యను రేవ్వరకె,

తెరువున సారెదనిదె | నీతలధరగూల్తునొక్క నిమిషార్థమునకా.

గీ. అనుచుచక్రముచేపట్టి యతిరయమున | దానవేంద్రుని తలద్రుంప
బూనుశౌరి | కడ్డమేతెంచివినయంబుదోప | ఇంపుతోచంద్రశేఖరుండిట్టులనియె.

శివునివచనము. క॥ పక్షములువిరిగికూలిన | పక్షింద్రునిపగిదికూలెబా
హులుదుగియుకా | రక్షింపుమురక్షింపుము | రక్షింపుముచంపకితని రాజీవాటొ.

వ. దేహానీవువిశ్వరూపకుండవు నీమహిమంబెరుంగక కావరంబున నే
దిచ్చిననిబ్బాణునింగర్వక్షీణునింగావించి లోకంబులకు మేలుచేసితిరిదియునాకుం
కూడసమ్మతంబైయున్నయదియైనను మద్భక్తాగ్రసరుండు గావున నాపైంగ
టాక్షించి ఈరాక్షసునిరక్షింపుము రక్షింపుము శ్రీకృష్ణా.

శ్రీకృష్ణునివచనము. క॥ మంచిదీనీమాటలును | స్నిహిబ్బాణదైత్యునిం
గృహతోరక్షించితి నీహయెడయిక | యందుకభేదంబులేదు యీశానశేనా.

క॥ కరములునాటగుచక్కాకా | బరిమూర్చితవీడునీదుభక్తులకాగ్రసరుడై
పొగడొందుజరా | మరణాదిభయంబునకిరా మనుసిటనుచకా.

వ. మద్భక్తుండైనప్రహ్లాదునకతనివంశంబు వారలంజంపననిస్ససంహం
తారంబున వరింబొసంగియుండితినితండాప్రహ్లాదునకు మునిమనమండుగావున
ను నీదగుభక్తాగ్రసరుండుశావునను నితనింజంపకవిడిచితి నిమ్మాటలు ముమ్మా
టికివమ్ముము నోశంకరా. అనిన గంగాధరుండు సంతృప్తాంతరంగుండయి
బాణున కీటనియె.

శివునివచనము. ఓయబాణాసురా.

బా॥ ఏమయ్యాస్వామీ ఈశ్వరా.

శివునివచనము. ఇష్టహానుభావంబైన శ్రీకృష్ణుండు యాచంద్రారిం
బు గాయాయురారోగ్యైశ్వర్యవంతుండవైయుండుమనివరంబొసంగియున్నా
దుగావున ఇంకశంకవిడిచి పురంబునకరిగియనిరుద్ధ ఉమాకన్యల నలంకృతులం
గావించుకొనివచ్చి శ్రీకృష్ణునకుసమర్పించి యతనికరుణాకటాక్షంబునకా పా
త్రుండవైయుండవోయి బాణాసురా॥

బాణాసురునివచనము. మంచిదిబుద్ధిస్వామీ.

క॥ అనిపలికిబాణుడైత్యుం | డనువొందగపురముజేరెనరుదెంచుటయకా |
వినిరత్నవల్లియెదురుగ | జనివిధువికృతాంగుగాంచిచంచలమత్యయై ఇట్లనియె.

దరువు - ఆహిరి - అట - రత్నవల్లివచనము.

కరితుండములసౌంపుగలిగిననీవేయుకరములధరగూలెనా॥ ప్రాణేశా॥
గండిశాత్రవకాలదండములగుఘజా-దండములిట్లయెనా॥ ప్రా॥ నవరత్నకే
యూరోన్నధఘజాపశులునీయవనిపాలైపోయెనా॥ ప్రా॥ అనిశిముశివపూజ

వేములపల్లె - ఉమాపరియణము - నాటకము.

౪౫

నలరునీచేతులుతునియలై సడిపోయెనా || ప్రా || ధరణివేములపల్లె ధాముడైన
శ్రీహరినిన్నుయిటు జేసెనా || ప్రా ||

ద్విపద || ఓబాణదైత్యేంద్రవో ధైర్యసాంద్ర- నీబాహుగర్వంబునేటితో
జనెనె- అనురేంద్రుడాదిగాయవ్విడిక్కుతల - సమరంబులోపల సాధించునట్టి-
చలమునుబలమునుసాహసంబేల- జల్లజాతుచేనేడుసమసెనేనాధ-వలడుకృష్ణు
నితోడవైరబటుంచు- పలుమారుజెప్పినపాటింపవైతి- వతడాదివిష్ణుండు యత
డవ్యయుండు-యతనితోసంగరమను రేశనీకు-ముప్పగుననుచునుముమ్మాటునేను-
చెప్పినమాటలుదెవిచేర్చవైతి- హరుడుండభయమేమియంటివిగాక- హరిహరు
లొకటియోటరయంగలేక- పగగొంటివిట్టియూసదగంటివకట - నగుబాటువా
టిల్లెవల్లురిలోన. ధరణివేములపల్లెధాముడైనట్టి - హరిచక్రధారచేయసురకు
లేశ- కరములుదెగిపోనగతినిబొందితివే ||

బాణుని వచనము.

క || కాంతామణివినుమాశ్రిత | చింతాపణియైనయట్టిశ్రీహరికరుణా |
స్వాంతుడైయొసగెను | కల్పాంతమునందాకయాయురైశ్వర్యంబుల్ ||

క || కరములుసోయినపోనీ | పరమాత్మునికరుణకేనుపాత్రుడనైతిక | బ
రమాణుచుభ్యసీకీపరితాపంబేలనాదుపలుకలువినవే || వ || మనయనిరుద్ధవుషాక
న్యలంగానిపోయి శ్రీకృష్ణునకుసమర్పింపవలెగావున నీవుశీఘ్రంబున యాదంప
తులకుమంగళస్నానంబుచేయించి దివ్యమాల్యాబరణాంబర భూషణాద్యలం
కృతులంగావించి యిచ్చటికిందోహరిరావే వారత్నవల్లి.

రత్నవల్లివచనము. ఆలాగే దెచ్చియున్నానుస్వామీ.

వ. అసినబాణుండు రత్నవల్లిసమేతుండై యనిరుద్ధ ఉమాకన్యలందో
హరినిశ్రీకృష్ణునిసముఖంబునకరుగుడెంచి నిజకరచతుష్టయంబుముకుళించి యి
ట్లనివినుతింపందోడంగె ||

దరువు - శంకరాభరణము - ఆదితాళము.

దండముశ్రీహరిగోవిందా - దండము - దండమిదిగోవేదండవరదయా
ఖండలనుతశ్రీపుండరీకాక్షా || దం || పీతాంబరధరపూతనహరనవ - నీతచోర
పారిజాతాపహారా || భాసురాంగాశ్రీనివాసా - వేములపల్లెవాస శ్రీభక్తోల్లా
సనాకృష్ణా ||

దశావతారవర్ణనము.

క || శ్రీవరమత్సాగృత్యైవే దేవారిన్ద్రుంచివిధికిధీరతశ్రుతులన్ తివి
నొసంగితివాభళి | శ్రీవేములపల్లెవాసచిత్రవిలాసా || ౧ || దేవతలభినుతసేయగ |
యావనసాధిలోనకూర్చుమైచుంధాన | గ్రావంబెత్తితివాభళి || శ్రీ || భావించినుక

౪౬ వేములపల్లె - ఉషాపరిణయము - నాటకము.

రాకృతి! గావించిహిరణ్యనేత్రుఖండించితవరః। ధూవలయంబెత్తితివట॥శ్రీ॥
 ౩॥ దేవసభాస్తంభముః॥ దావిర్భవమందిదైత్యహరియించిదయన్। ధావిం
 చితివటతత్పుతు॥ శ్రీ॥ ౪॥ కోవిదులెన్నగవామన। దేవుడవైయవతరించిదీరత
 బలిని॥ దేవచెడంగొట్టితివట॥శ్రీ॥ ౫॥ ధూవలయంబిరువదియొక। యావర్తిం
 దిరిగివృపులహరియించినఘా। దేవకులాగ్రణివీవే॥శ్రీ॥ ౬॥ శ్రీవిలస్లిగదశరథ।
 భూవరునకునుద్భవించిధువిరాముడనన్। రావణునింద్రుంచెతివట॥శ్రీ॥ ౭॥ దేవా
 కృష్ణశ్రీబల। దేవాకృతితోడనేడుదినములుకేల॥ గోవర్ధనమెత్తివట॥ శ్రీ॥ ౮॥
 నీవెకదాచౌద్ధుడవై। వావిరిదయితేయసతులవ్రతభంగంబుల్। గావించినగుణ
 శాలివి॥శ్రీ॥ ౯॥ దేవరసీమసీమమునుతి। గావింపగనెంతవాడకలియుగమందు॥
 నీవెకదాకలివిద్ధర॥శ్రీ॥ ౧౦॥గీ॥ ఇతడునీదుపాత్రుడిత్తన్విసాపుతి। యీడుజోడె
 రంగియిరువురికిని। తగునటంచుబ్రహ్మదాంపత్యమొనగూర్చె। యతనిమహిమదె
 లియనలవియగునె॥వ॥ దేవానీవుసర్వసాక్షిస్వరూపకుండగు నీదగునవత్తుంబున
 మత్పుత్రియైనయుషాకన్యకారత్నంబును, నీపాత్రకుండైన యనిరుద్ధకుమారర
 త్నంబున సపరత్నఘావణయుతంబుగాసాలంకృత కన్యాదానంబుగావించి
 తినింక ఈదంపతులంబరిగ్రహించి నాపయింగటాక్షించినేజేయుయపరాధంబు
 లన్నియునున్నించెరక్షింపుముస్వామి॥ శ్రీకృష్ణా॥

కృష్ణునివచనము॥ క॥ కయ్యమునగల్గుతప్పులు। నెయ్యెననుమరచితినికవి
 డువుముభయము॥ వియ్యపునడవడినుందము। నెయ్యంబుననునముయామినీచ
 రవర్యా॥

వ॥ ఈదంపతులంబరిగ్రహించితి నీపయింగటాక్షించితి నీజేయుయప
 రాధంబులన్నియునున్నించితనింకసుఖంబున రాక్షసరాజ్యలక్ష్మీవైభవంబులను
 భవింపుచునుప్పటప్పటికీ యాకడకువచ్చుచుంబోవుచు మదీయకరుణాకటాక్షం
 బునకుపాత్రుడవయు యుండవోయిబాణాసురా.

బాణునివచనము. మంచిబుద్ధిస్వామీ. కృష్ణునివచనము.

ఇంకమాకుపనులనేకంబులుకలవు ఈదంపతులందోడొకని ద్వారకా
 పురంబునకుంబోయివచ్చుచున్నా ననుజ్ఞయొసంగవోయిబాణాసురా.

బాణునివచనము. మంచిబుద్ధిస్వామీ.

క॥ అనిపనుపబాణుపీటొకని। వనజాక్షుడుభటతురంగవారణయుతు
 డై। యనిరుద్ధయుషాంగనలను। కనకరభంబుననునిడుక కదలె॥పురికె॥

వ. ఇట్లుబలభద్రప్రద్యమ్నసాంబసారణసాత్యప్రముఖయందుసేనాస
 మేతుండైపోయిద్వారకాపురంబుదాయంజనిన పురలక్ష్మీ కృష్ణసంధర్శన కుతూ
 హలయైచేపర్మిలంజీరుచందంబున నందంబునొందునద్ధూత తరళవిచిత్రకేతుప

తాకాభిశోభితంబును-మహనీయమరకతతోరణమండితంబును - కనకవణివినిర్మిత
తగోపురసౌధప్రాసాదవీధికావిలసితంబును - నూక్తికవితాన విరచితమంగళ
రంగవల్లివిరాజితంబును- శోభనాకలితవిన్యస్తకదళికాస్తంభసురభికుసుమమా
లికాక్షతాలంకృతంబును కుసుమమరందసంసిక్తవిఫణిమార్గంబును - శంఖదుం
దుభిభేరిమృదంగపటహాకాహళాది మంగళారావకలితంబును - వందిమాగధ
సంగీతప్రసంగంబునుకన్గి యతిమనోహర విభవాభిరామంచైన నిజపురంబు
జొచ్చిరాజమార్గంబుసవచ్చుచు సచివపురోహిత సుహృద్బాంధవమాఖ్యులెదు
రుకొన-భూసురాశీర్వాదంబులును పుణ్యాంగనాకరకలిత లలితాక్షతంబులు
క్షైకోనుచుమందగమనంబునంబోయి - నిజగృహద్వారంబునరథంబుడిగ్గి నంగ
నుంగొనికొందరిందుముఖు- శృంగారంబులగు బంగారుపల్లెరంబుల కర్పూరనీ
రాజనంబులుదెచ్చినివారింపుచు హరినుద్దేశించి శోభనంబుపాటలు బాడిరట
యెటువలెనంటేని॥

శోభనపాట- తోడి - అటతాళము.

దేవతలునుబ్రార్థింపగను- భూవలయంబునుబ్రోచుటకై- దేవకీకడుపు
నధీరతబుట్టిన- దేవునకునువాసుదేవునకు॥శో॥ కీరశాఖలుజలక్రీడలాడ- భూరిత
లలోపాంచిపాంచిచీరలెత్తుకపోన్నచెట్టెగబ్రాకన - చోరునకతి శృంగారునకు॥
శో॥ కొట్టజాలకతల్లిగుట్టుగను-పట్టుకరోటికీకట్టినను - మట్టుమీరియామద్దులగూ
ల్చినరట్టడిశ్రీకృష్ణరాయునకు॥ శో॥ ౩॥ ఆముకశిశుపాలాదులగు-భూమినాయ
కులబోడరమి- ప్రేమితోరుక్మిణిపెండ్లాడిన శ్రీవేములపల్లెలవేళునకు॥ శో॥ ౪॥

మంగళహారతి - సురటి - అటతాళము.

ఖ్యాతిమీరగజలజాతభవామరవ్రాతములెల్లను ప్రార్థింపగా భూతలన
నందుపుత్రుడైపెరుగుచు- పూతనజంపినపుండరీకాక్ష ॥ మంగళంమంగళం రా
ధాలోలా॥ మం॥ ౧॥ ఆలమందలపైనమరేంద్రుడలుకచే రాలవానేడుదినాలగురి
య-కేలగోవర్ధనశైలమెత్తియుగో- పాలులబ్రోచినశ్రీలక్ష్మిలో॥మం॥ ధీరత
తోపన్నగారిపై నెక్కి-బలాధినిర్జించియుపోరిలోన - పారిజాతము సత్యభామ
కొసంగిన- శ్రీరమ్యగుణహర్షితజనాధారా॥మం॥ ౩॥ దురముననరకాసురు
నిసంహరించివిరివిగపదియారువేలమంది పరభృతవాణులపరిణయందీన ధరణివే
ములపల్లెధామశ్రీకృష్ణా॥ మం॥ ౪॥

వ. అనియిట్లునీరాజనంబులొసంగుకీతవాణులకు నిష్టార్థంబు లొసంగు
చు-శుభముహూర్తంబుననవ్యధూవరుల గృహప్రవేశంబుజేయించి జననీజనక
సుహృద్బాంధవనిజగాంతానివహంబులకు యనిరుద్ధఉషాకన్యలంజూపి వారల
సంతుష్టాంతరంగులంగావించియున్నంత కొంతకాలంబునకు నవమాసంబులు.

నిండి చా||క||శుభదినమున శుభ వేళకై | శుభములు వీక్షింపబడిన శుభలగ్నమునకై |
 శుభవశియైన యుషాసతి | శుభలక్షణయు శునినొక్క - సుతునింగనియె||వ||
 ఇట్లు దయించినమునిమనికి జాతక్రియలాచరించి | బాహ్యము గౌరవాసారణ్యక
 న్యాదానంబులాసంగి దినదినప్రవర్థమానుండగు యక్క-మారోపలాలవిందా
 నందకందళితవ్యాదయూరవిందుండ - నిజసుందరీబృందంబుల గూడి గౌరివిందుం
 దుసుఖంబుననుండెనని శుకయోగీంద్రుపరీక్షిన్నరే - ద్రునకుంజెప్పె.

ద్విపద. అనియమ్మనూరివంశాబ్ధిచంద్రుండు - గొనకొని శ్రీవత్స గౌత్ర
 పవిత్రు - డనువందననీలకంఠార్యపుత్రుడు - సునయుడౌ వేంకటసుబ్బసతకవియు
 ధరణివేములపల్లెధాముడై శిరికి - నిరవయిన శ్రీ వేంకటేశ్వరుపేర - ప్రచురంబుగా
 నుషాపరిణయంజేల మీరచియించె సతకవి రాజులు మెచ్చ - ఈకథజదివి నింపు
 గావిన్న - చేకొని వ్రాసినచెలగియాడినను - ఆయురారోగ్యభాగ్యాదిసంపదలు -
 తోయజాక్షుమక్రపతోడుతనొసగు - కులగిరులెందాక కూర్మమెందాక - జలసిధు
 లెందాక సత్యమెందాక - సోమారుకులెందాక చుక్కలెందాక - భూమియునా
 కాశభూతమెందాక - యందాక శ్రీకృష్ణయశమురాజిలు - నందాక యాకథయ
 వని బెంపొందు||

వేములపల్లె - ఉషా పరిణయము - నాటకము.

సంపూర్ణము.



